

Tarinoita juureviltä kyliltä

LEADER

Pirityiset

Hanketarinoita ohjelma-
kaudelta 2014-2022
Pirityiset ry:n tiedotuslehti

2025

Paikallisuuden voimaa

Maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää vahvaa paikallista toimintaa, joka perustuu alueen ihmisten ideoihin ja tarpeisiin. Tässä työssä Leader-rahoitus on ollut ratkaisevan tärkeä voimavara. Se tarjoaa resursseja, jotka auttavat tekemään unelmista totta – oli kyseessä sitten pieni paikallinen investointi tai laajamittainen kehittämishanke.

Leader-toiminnan merkitys ei rajoitu pelkkään rahoitukseen – se on kehittämisen kokonaisvaltainen työkalu, joka yhdistää, innostaa ja vahvistaa yhteisöjä. Toiminnan sydämessä on ajatus yhteisöllisestä kehittämisestä. ”Alhaalta ylöspäin” -periaatteen mukaisesti paikalliset asukkaat ja yrittäjät päättävät, mihin rahoitusta suunnataan. Tämä antaa ainutlaatuisen mahdollisuuden vastata juuri niihin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, jotka ovat erityisiä omalle alueelle. Tämä paikallisuuden voima on Leader-toiminnan keskeisin vahvuus.

Paikallisuus ja juuret ovat aina olleet Pirityisten toiminnassa keskiössä. Vuosina 2014–2020 sekä siirtymäkaudella 2020–2022 Pirityisten toimintaa ohjasi Juurevat kylät -strategia, jonka tavoitteena oli kehittää alueestamme hyvinvoiva, menestyvä yhteisö, jonka voimavara ovat sen asukkaat. Juurevuus Pirityisten toiminta-alueella näkyy kotiseutuympäyksenä, vahvana yhteisöllisyyden vaalimisena, perinteen ja innovaatioiden yhdistämisenä.

Tähän lehteen on koottu artikkeleita Pirityisten rahoittamista hanke- ja yritystuista rahoituskaudella 2014–2020 sekä siirtymäkaudella 2020–2022. Tämän lehden avulla haluamme kertoa tarinoita Juurevilta kyliltä, nostaa esiin hankkeita sekä niiden tuloksia ja vaikutuksia. Lehti antaa hyvän kuvan Leader-rahoituksen mahdollisuuksista kehittää omaa kotiseutuaan, lisätä sen viihtyisyyttä sekä parantaa yritysten että yhteisöjen toimintaedellytyksiä.

Haluamme kiittää maaseudun toimijoita, yhdistyksiä ja yrityksiä rohkeudesta kehittää, innovoida ja hakea Leader-rahoitusta. Teidän aktiivisuutenne ja luovuutenne ovat avainasemassa maaseudun elinvoimaisuuden säilyttämisessä ja vahvistamisessa. Ilman teidän sitoutumistanne monet alueet olisivat jääneet ilman elintärkeitä parannuksia ja uusia mahdollisuuksia.

Kaustisella 30.1.2025

Krista Järvelä, toiminnanjohtaja

LEADER
Pirityiset

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

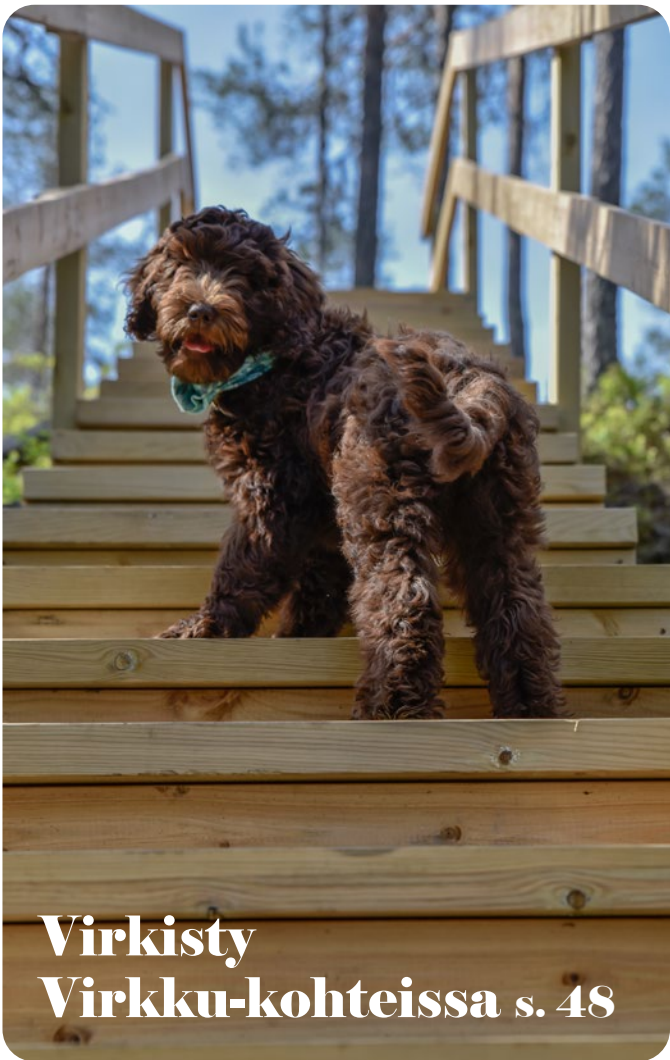

Hanketarinoita Juurevilta kyliltä on Leader-ryhmä Pirityisten tiedotuslehti. Lehti on toteutettu osana Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa eli maaseutuohjelmaa. Rahoitus koostuu EU:n, valtion ja kuntien varoista.

Julkaisija: Pirityiset ry **Kannen kuva:** Krista Järvelä **Paino:** Vaasa Graphics Oy, 2025 **Taitto:** Arctosmedia Oy
Tuottaja: Helena Koivusalo **Toimitus:** Maija Ahonen, Anu Kauppila, Helena Koivusalo, Krista Järvelä, Marko Kivelä

SISÄLLYS

Paikallisuuden voimaa	2
Sisällys	3
Leader-hallitus ei ole vallaton	4
Leader Pirityiset	5
Erikoiskasvien viljelyä yhteistyöllä	6
Haaveet toteutuvat Jukkolanmäellä	8
Harrin kaiutin tuo kuuntelunautintoon uuden ulottuvuuden	10
Hevonen luo hyvinvointia, työtä ja toimeentuloa	12
Hoivamaatilan toiminta syntyi tarpeeseen	14
Kahvia konepelliltä	16
Hevosalan huipulle	17
Auto on lastattu käsitöillä	19
Kunnostettu kylätalo on teatterin ja tapahtumien koti	20
Lastenkulttuurikeskus Lykyn toiminnan keskiössä on elävä kulttuuriperintö	22
Leader-toiminnan avulla saadaan maaseudulle korkean teknologian työpaikkoja	25
Luonnossa on mahdollisuuksia	26
Lähiluonnon elämyksiä ja uusia retkipaikkoja	28
Maailman pohjoisin pienmallastamo Toholammille	30
Museopassi koukkuna	31
Marjatuotteita maailmalle Vetelin Pulkkisesta	32
Metsästys luo monelle merkittävän yhteisön	34
Pomokallion luontopolku Lestijärvellä yllättää monipuolisuudellaan	36
Uusi Kraatari avaa näkymät kauas kotiseutuhistoriaan	40
Susanna Hakala-Virkkala yhdisti rakkaan eläinharrastuksen ja hoitotyön yritykseksi	42
Uusi elämä uudella paikalla	45
Uudistetut galleriatilat keräävät kiitosta	46
Virkisty Virkku-kohteissa	48
Weaving RoadShow teki käsityöyrittäjyyttä tutuksi maaseudun nuorille	50
WISSA2020 purjehdittiin Lestijärvellä	52
Tarinat vetävät matkailijoita	54

**Virkisty
Virkku-kohteissa s. 48**

**Lastenkulttuurikeskus
Lykky vaalii
elävää perintöä
s. 22**

Wissa 2020 s. 52

Leader-hallitus ei ole vallaton

Pirityisten hallitus ei todellakaan ole vallaton. Päin vastoin, Leader-periaatteiden mukaisesti valtaa ja vastuuta on yllin kyllin. Kaiken lisäksi hallitus on monipuolisesti edustuksellinen. Vaikuttaminen ruohonjuuritasolta ylöspäin toteutuu harvinaisen hienosti.

Pirityisten hallitus, tällä hetkellä yhdeksän jäsentä, valitaan kolmikantaperiaatteella. Kolme jäsentä on aivan tavallisia maaseudun asukkaita, kolme jäsentä edustaa alueen yrityksiä ja yh teisöjä ja loput kolme jäsentä alueen julkista hallintoa. Henkilökohtaisissa varajäsenissä toteutuu sama jako. Alueellisesti toteutuu myöskin tasapuolisuus. Jokaisesta toiminta-alueen kunnasta: Perhosta, Vetelistä, Kaustiselta, Halsualta, Lestijärveltä ja Toholammilta sekä Kokkolan liitoskunnista Ullavasta, Kälviältä ja Lohtajalta on mukana hallituksessa varsinainen jäsen ja varajäsen. Varajäsenillä on oikeus osallistua puheoikeudella jokaiseen hallituksen kokoukseen ja tätä oikeutta he ovat kiittävästi käyttäneet.

Päätöksenteko vuosina 2014–2022 perustui paikallisesti laadittuun Juurevat kylät -strategiaan. Koko hallitus ja sen asettama strategiatyöryhmä työstävät hyvissä ajoin myös uuden ohjelmakauden strategiaa. Perusteita selvitetään alueen järjestöiltä, yrityksiltä ja kunnilta, ja pyritään ennakoimaan mahdollisimman hyvin tulevat tuen tarpeet. Mitä selkeämpi strategia on, sitä helpompaa on myös hanketukipäätösten tekeminen.

Leader-ryhmän hallitus tekee itsenäisesti päätökset hankkeiden osalta. Toimistolla toki valmistellaan ja varmistetaan hankkeiden tukikelpoisuus, mutta mitään ohjetta tai suositusta päätöksentekoon työntekijät eivät saa antaa. Hankkeet käydään yksityiskohtaisesti läpi ja pisteytetään. Myöntövaltuudesta, eli jaettavasta rahamäärästä riippuu, mitä voidaan rahoittaa. Valittavasti hyviäkin hankkeita jää joskus rannalle.

Tässä lehdessä kerromme, mitä alueelle puolletulla Leader-rahalla on saatu aikaan. Suuri määrä hienoja hankkeita on saatu maaliin. Ja mikä parasta, hanke on hyvin usein ollut sysäys positiiviselle kehitykselle yhdistyksissä ja yrityksissä. Pirityisten alue on ollut erittäin aktiivinen rahoituksen hakija ja hankkeiden toteuttaja. Yhtään euroa ei ole jäänyt käyttämättä ja sama hieno tahti näyttää jatkuvan uudella Juurista voimaa -ohjelmakaudella.

Kälviällä 2.2.2025

Marko Kivelä, puheenjohtaja

LEADER

Pirityiset

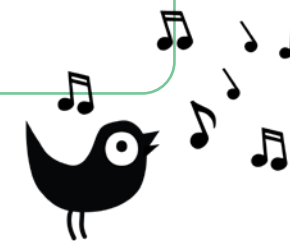
Pirityiset ry on paikallinen maaseudun kehittämissyhistys ja yksi Suomen 52 Leader-ryhmästä. Pirityiset toimii Halsualla, Kaustisella, Lestijärvellä, Perhossa, Toholammilla ja Vetelissä sekä Kokkolan maaseutualueilla Kälviällä, Lohtajalla ja Ullavassa. Leader-rahoitus muodostuu EU:n maaseuturahaston, valtion ja kuntien rahoituksesta. Pirityiset ry on kehittänyt keskipohjalaista maaseutua vuodesta 1997 lähtien.

Tiesitkö tämän?

Nimi Pirityiset on peräisin kansanperinteen kerääjän, kirjailija Samuli Paulaharjun teoksesta Suomenselän vieriltä (1930):

”Hyvin olisi vaikka jokainen metsäperäläinen tarvinnut tontun taikka pirityisen, joka muutamilla isoisilla rikkailla tiedettiin olevan. – – Pirityinen, joka oli kuin sontiainen, taas hyrräsi isäntänsä lukolliseen arkkuun rahaa, niin ettei se talosta koskaan loppunut. Piti pirityistä kyllä palvoa, samoin tonttuakin, palvella ja ruokkia hyvästi voisilmäpuurolla...”

Erikoiskasvien viljelyä yhteistyöllä

Julkaistu 20.11.2024.
Teksti: Helena Koivusalo

Ruusujuuren kasvatusta ei ole hätäisen viljelijän hommaa. Erikoiskasvi vaatii viisi vuotta kasvuaikaa, kunnes juuristo on valmis sadonkorjuuseen. Kentalan luomutilalla Halsuan Kanasessa on viljelty ruusujuurta pian kymmenen vuoden ajan.

– Tänä syksynä nostettiin ensimmäistä kertaa hieman isompi määrä, noin 300 juurakkoa. Toistaiseksi nostotyö on hyvin pitkälti lapiohommaa, koska juuret pitäisi saada talteen mahdollisimman ehjinä, jotta vaikuttavat aineet eivät irtoa. Siihen pitää vielä kehittää automaatiota, Jenni Kentala pohtii.

Ruusujuuri on adaptogeeninen rohdoskasvi, jota käytetään vahvistamaan elimistön toimintaa ja antamaan energiaa.

– Sen sanotaan vaikuttavan esimerkiksi stressin sietokykyyn ja parantamaan muistia.

Kentalan tilan ruusujuuri menee tällä hetkellä pääosin Suomeen isommalle luonnontuotealan toimijalle, joka myy yrtit eteenpäin lastuna ja jauheena.

– Yhteistyö aloitettu myös kansainvälisille markkinoille pyrkimiseksi ja näyte-eriä on nyt lähetetty Ranskaan. Se on vielä kokeiluluontoista, ja toimintaketjua kehitetään yhä.

Jenni Kentala perheineen palasi lapsuusmaisemiinsa Halsualle vuonna 2014 ja kotitilan sukupolvenvaihdos toteutettiin vuonna 2017.

– Tämä on vanha lypsykarja- ja myöhemmin emolehmätila. Lehmät oli lähteneet jo ennen meidän tänne muuttoa.

Kiinnostus erikoiskasveihin syntyi jo Jennin vanhempien, Anneli ja Kimmo Kentalan tilanpidon aikaan. Jennin siirryttyä vetovastuuseen erikoiskasvien viljelyä tilalla laajennettiin ja siirryttiin täysin luomuviljelyyn.

– Se oli itselle hyvin luonnollinen, omaan arvo maailmaan nojaava valinta, toteaa biologin koulutuksen omaava Kentala.

18 hehtaarin tilalla kasvaa tällä hetkellä ruusujuuren lisäksi viljoja ja mansikkaa. Viljelyn lisäksi Kentala tuottaa hunajaa, kerää villiyrttejä ja leipoo hapanjuurileipää myyntiin paikalliseen myyntipisteeseen.

Navetan laajempi kunnostus tuli ajankohtaiseksi vuonna 2021.

– Vanha maitohuone oli aiemmin remontoitu hunajakäsittelytilaksi, mutta ne tilat jäivät nopeasti pieneksi, kun erillistä varastotilaa ei ollut, Kentala taustoittaa.

– Siinä pohdittiin, rakennetaanko uutta vai kunnostetaanko vanhaa. Päädyttiin muokkaamaan olemassa olevat tilat, koska 80-luvulla rakennetulle navetalle olisi joka tapauksessa pitänyt tehdä remonttia.

Tukea navetan muuttamiseksi elintarviketiloiksi Kentala sai Pirityisiltä.

– Leader-rahoitus oli siinä ihan ratkaisevassa asemassa mahdollistamassa muutostöitä. Halusin säilyttää toimitilat kodin pihapiirissä, ja jos tukea ei olisi saatu niin projekti olisi täytynyt toteuttaa huomattavasti pienimuotoisemmin, Kentala pohtii.

Tänä päivänä tilat ovat hyvin monipuolisessa käytössä.

– Tästä on muodostunut meille kuin toinen olohuone, Kentala naurahtaa.

Vanha navetta toimii paitsi erikoiskasvien käsittelytilana, myös kokoontumistilana sekä tuotteiden pakkaus- ja varastointitilana. Kymmenen vuoden yrittäjyyden aikana Jenni Kentala on tehnyt pitkäjänteistä työtä erikoiskasvien parissa ja niiden tunnettuuden lisäämiseksi. Keski-Pohjanmaan alueelle on perustettu erikoiskasveihin keskittynyt osuuskunta, **N63 Herbs**, johon kuuluu viljelijöitä Halsualta, Toholammilta ja Vetelistä. Kentala toimii osuuskunnan puheenjohtajana.

– Siinä on ideana, että kaikkien osakkaiden ei tarvitse itse saada isoa sadonkorjuuta vuosittain tai hankkia omia koneita. Tänä kesänä esimerkiksi hankittiin yhteinen taimien istutuskone. Yhteistyöllä voidaan tuottaa isompia eriä, kun viljelykiertoa voidaan jakaa tilojen välillä.

Erikoiskasvien alalla verkostot ovat pienet.

– Suomeen tulee jonkin verran viljelijäkyselyjä esimerkiksi Keski-Euroopasta, koska unkarilainen yrttitutkija **Bertalan Galanbosi** teki täällä 90-luvulla tutkimusta yrttien, ja etenkin ruusujuuren viljelystä. Ne tulokset löytyvät yhä edelleen, kun aiheesta etsitään tietoa.

Galambosin kautta on tullut asiakkaita myös Kentalan tilalle. Jenni Kentala puolestaan on viime vuosina kasvattanut omaa asiantuntemustaan. Luonnontuotealan täydennyskoulutus päättyi vastikään, ja vuonna 2023 Kentala toimi hankevetäjänä Kaustisen seutukunnan Erikoiskasviviljelijäksi yhteistyöllä -hankkeessa.

– Kyllä se on haaveena, että tulevaisuudessa voisi työllistää itsensä alalla myös talvikaudella.

Kiinnostus Suomessa viljeltävän ruusujuuren kasvatukseen on lisääntynyt, ja toinen syy siihen on Kentalan mukaan kansainvälisessä CITES-lainsäädännössä.

– Noin kaksi vuotta sitten tuli voimaan säädös, jossa ruusujuuren maahantuontia varten edellytetään todistus sen alkuperästä ja kestävästä viljelystä.

Aiemmin valtaosa markkinoiden sadosta kerättiin Venäjän ja Kiinan vuoristoista, missä ruusujuuri kasvaa luonnontilaisena. Luonnossa kasvuaika on jopa 20 vuotta ja jos keräämistä jatketaan, vähitellen kannat uhanalaistuvat.

– Suomen pohjoinen ilmasto soveltuu myös hyvin ruusujuuren kasvatukseen, ja siksi kysyntää suuntautuu nyt erityisesti tänne.

Euroopan markkinoiden avautuminen keskipohjalaisviljelijöille on ollut pitkä tie.

– Sitä matkaa ei tehdä yksin, vaan täytyy löytää oikeat yhteistyökumppanit. Ulkomaan markkinoille pyrkiessä on hirveän tärkeää, että on olemassa olevat tutkimustulokset kasvin vaikuttavista aineista. Tarvitaan myös riittävästi kasvatuspotentiaalia, Kentala muistuttaa.

Käytännössä se tarkoittaa tuhansia kiloja ruusujuurta vuositasona.

– Nyt aletaan olla siinä pisteessä, että se on mahdollista. Tutkimusta on tehty, ja tänä kesänä maakuntaan on istutettu 30 000 uutta ruusujuuren taimia, Kentala sanoo.

Aika näyttää, mitä tapahtuu seuraavaksi.

Ruusujuuren kukinto. Kuva: Jenni Kentala

Halsualaisen Jenni Kentalan luomutilalla on viljelty ruusujuurta jo kymmenen vuoden ajan. Leader Pirityiset rahoitti tilan navetan muuttamista elintarviketiloiksi vuonna 2021. Kuva: Helena Koivusalo

Haaveet toteutuvat Jukkolanmäellä

Jukkolanmäen navetanvintti tunnetaan suosittuna hääpaikkana. Tunnelmallisten juhlien järjestäminen onnistuu ympäri vuoden myös alakerran juhlanavetassa.

Julkaistu: 5.12.2024. Teksti: Helena Koivusalo
Kuvat: Navetan Naiset Oy:n kuva-arkisto

Kokkolan Lohtajalla sijaitsevasta Jukkolanmäen navetasta on viime vuosina muodostunut koko Suomen mittapuulla kiinnostava nähtävyys. Navetan tiloissa on järjestetty taidenäyttelyitä, ja talon omien tapahtumien ohessa yläkerran navetanvintti on muotoutunut suosituksi juhlapaikaksi. Perinteisen idyllinen tila kiinnostaa etenkin hääpareja.

– Ensi kesän viikonloput on myyty loppuun jo hyvän aikaa sitten, mainitsee Eija Jukkola, joka on luvannut kertoa meille Jukkolanmäen kuulumisia ja muistella kanssamme matkaa nykytilanteeseen.

Eija Jukkola sai 2010-luvun alkupuolella idean navetan remontoinnista puolisonsa Kyöstin kotitalalla. Jukkolan suku on asuttanut tilaa Jukkolanmäellä jo 1700-luvulta lähtien.

– Siivottiin vinttiä, ja ajatuksena oli raivata sitä tavaroiden säilytystä varten. Sitten tuli visio juhlatilasta ja ryhdyttiin hommiin.

Juhlanavetan toimintaa pyörittämään perustettiin vuonna 2013 oma yritys, Navetan Naiset Ay, johon kuuluu kahdeksan Jukkolan suvun naista.

– Meillä on hyvä porukka, jossa jokaisella on omat vahvuutensa. Minä olen porukan visionääri, ja sisarentyt-

täreni Eveliina toimitusjohtajana vastaa taloudesta ja pitää kiinni isoista linjoista.

Navetanvintti kunnostettiin juhlauntoon perhepiirin omin voimin, mutta nopeasti tuli tarve myös lämpimille sisätiloille.

– Häiden kysyntä lähti ihan lapasesta. Käytännössä emme ehtineet lainkaan markkinoida, vaan sana kiiri hääparilta seuraavalle. Tuli tarve saada keittiö ja wc-tilat navetanvintin yhteyteen, joten päädyimme kunnostamaan navetan sisätiloja.

Leader Pirityiset rahoitti tilojen muutostöitä. Vierailimme Jukkolanmäellä myös vuonna 2016, kun remontti oli juuri valmistunut. Lande-lehdessä tuolloin julkaistu artikkeli päättyi osuvammin, kuin silloin ehkä kukaan olisi saattanut arvata:

”Vaikka Jukkolassa on ehditty tehdä paljon, aivan kaikkia neliöitä isosta navetasta ei ole hyödynnetty. Olisihan tässä vielä siipi, jonka voisi remontoida. Mutta minua on kielletty haaveksimasta, sillä haaveilla on tapana käydä toteen”, Eija nauraa. ”Pelko taitaa olla aiheellinen. Navetanvinttikin oli alkujaan pelkkä haave.”

Vanhan artikkelin siteeraus tuo Eija Jukkolalle hymyn huulille.

– Niin siinä sitten kävi. Hyvin pian tuon jutun kirjoittamisen jälkeen lähdettiin remontoimaan myös navetan viimeistä osaa.

Vuonna 2017 käynnistyi niin ikään Pirityisten rahoittama hanke, jossa tavoitteena oli navetan viimeisen osan kunnostus ja sisustaminen.

– Työtä riitti, sillä tila oli niillä sijoillaan, mistä lehmät oli vuosituhannen alussa laitettu pois. Se oli valtava urakka, mutta kaikki uskoivat lopputulokseen.

Kun tilat olivat valmistuneet, isompien juhlien pitäminen onnistui navetassa myös talvikaudella.

Kesäaikaan valtaosa juhlista haluttiin kuitenkin järjestää yhä navetanvintillä, joten alakerrassa riitti vapaata tilaa.

– Uudet tilat tuntui liian hyviltä pitää tyhjillään, ja silloin keksittiin taidenäyttelyiden järjestäminen.

Idean äitiä ei tarvitse etsiä kaukaa.

– Kyllä siihen vaikutti oma taidetausta. Olen ollut aina kiinnostunut taiteesta ja opiskellutkin vähän, sanoo itse pääosin tekstiilitaidetta valmistava Jukkola.

– Meillä Keski-Pohjanmaalla on paljon kulttuuriväkeä, mutta isot näyttelyt ovat aina Helsingissä. Sitä vastaan haluttiin toimia ja osoittaa, että haluamme isoja nimiä myös tänne.

Kun ajatus taidenäyttelyistä oli syntynyt, Jukkolat päättivät, että toiminta täytyy aloittaa isolla nimellä.

– Ensimmäiseen näyttelyyn saatiin taiteilijaksi lopulta Miina Äkkijyrkkä. Se vaati pitkiä neuvotteluja, mutta lopulta hän totesi, että jos te tuollaisen navetan olette saaneet tehtyä, niin kyllä minä sinne tulen. Se oli työvoitto, Jukkola toteaa.

Sittemmin navetan tiloissa on ollut esillä Kaj Stenvalin, Tove Janssonin, Jukka Rintalan ja viimeisimpänä Soile Yli-Mäyrän teoksia.

Neuvottelujen alkaessa monikaan taiteilija ei ole ennalta tiennyt missä Lohtaja sijaitsee. Myös navetta näyttelypaikkana on tuntunut monelle aluksi vieraalta.

– Tutustuttuaan kaikki ovat innostuneet, ja todenneet ettei tällaista navettaa tosiaan ole muualla. Mutta sinnikkyyttä se on vaatinut, Jukkola myöntää nauraen.

Jukkolanmäen taidenäyttelyt ovat vetäneet vuosittain noin 5 000–10 000 kävijää.

Taidenäyttelyiden aikana navetan kahviotilat muuntautuvat näyttelymyymäläksi, kun kahvila- ja ravintolatoimintaa pyöritetään päivittäin navetanvintillä.

– Nykyään tänne tullaan paljon ihan vain syömäänkin. Tuntuu, että tämä on muodostunut monelle jo perinteiseksi vierailupaikaksi, ja yleisöä saapuu ympäri Suomen, Jukkola kiittää.

Myös kesällä 2025 Jukkolanmäen navetassa avataan jälleen uusi taidenäyttely. Taiteilijasta ei vielä hiiskuta, sillä näyttelyn virallinen julkistus on tulossa vuoden alussa.

Viimeisimpänä uudistuksena Jukkolanmäellä on ollut tilan pihapiirissä sijaitsevan omakotitalon remontointi majoituskäyttöön.

– Se oli aiemmin mäen ainoana rakennuksena ulkopuolisessa omistuksessa ja juhlatoinnin kasvaessa tuntui järkevältä saada se osaksi samaa kokonaisuutta.

Käytännössä talo remontoitiin lattiasta kattoon ja se on nyt vuokrattavissa lyhytaikaiseen majoituskäyttöön. Pihapiiriin on rakennettu myös hirsisauna paljuineen.

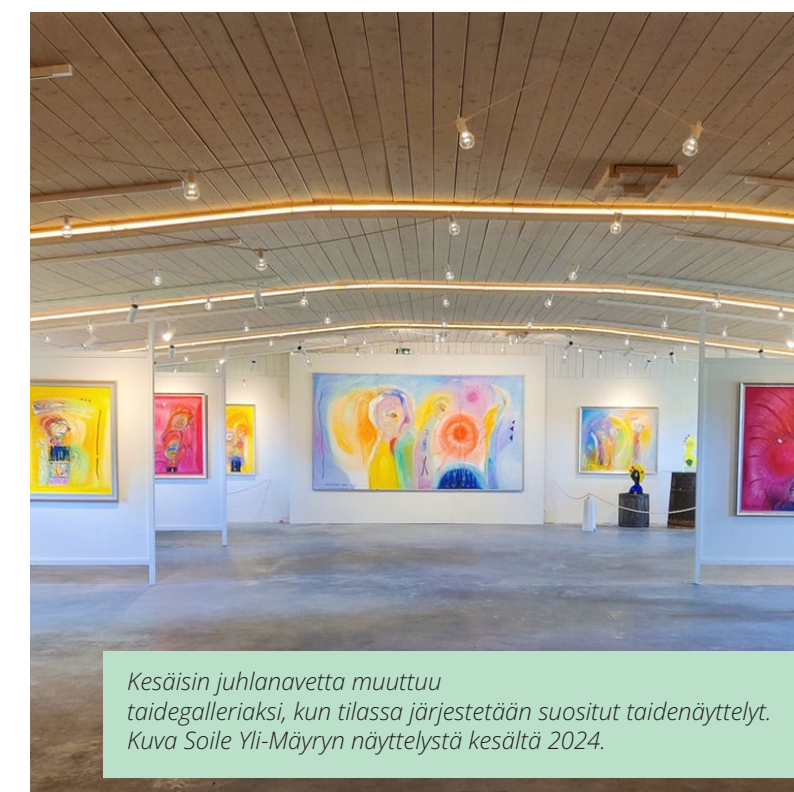
– Vuokraajia on riittänyt mukavasti ja etenkin häiden yhteydessä on koettu käteväksi, että osa seurueesta voi majoittua hääpaikalle.

Rinne-Jukkolaksi nimetyn rakennuksen muutostöihin Navetan Naiset Oy sai yritystukea suoraan Pohjanmaan ELY-keskukselta.

Tulevaisuuden suhteen Jukkolanmäellä on vahva luotto.

– Toki kaikki riippuu pitkälti siitä, miten sakki pysyy kasassa ja perheiden innostus toimintaan. Usko tulevaisuuteen on kyllä vahva. Työvoima on varmasti yksi kysymys, sillä toiminta on kasvanut siinä määrin, että tulevaisuudessa tarvitaan ehkä lisää myös ulkopuolista työpanosta, Jukkola pohtii. Vuosien varrella Jukkolanmäellä on ehditty juhlien lisäksi järjestää monenlaisia tapahtumia. Yksi perinne on muodostunut omista joulumarkkinoista, jotka järjestetään jälleen joulun alla. Markkinaviikonloppuna mäellä käy kova kuhina.

– Paikallisia tuotemyyjiä saapuu taas kymmenittäin, lapsille on joulupolku ja joulupukki vierailee. Itse leivon satoja joululimppuja suvun reseptillä, joululaatikoita on myytävänä ja kahvila tietysti palvelee myös, Eija Jukkola kertoo ja toivottaa kaikki tervetulleiksi tapahtumaan.

Kesäisin juhlanavetta muuttuu taidegalleriaksi, kun tilassa järjestetään suosittu taidenäyttelyt. Kuva Soile Yli-Mäyrän näyttelystä kesältä 2024.

Harrin kaiutin tuo kuuntelunautintoon uuden ulottuvuuden

Harri Isoniemi valmistaa kaiuttimia juuri kuten itse haluaa – pienimuotoisesti, mutta suurena osana elämää. Kuva: Ulla Nikula

Julkaistu: 20.1.2023.
Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III-tiedonvälityshanke

Inspiroiva maaseutu ja hyvät tietoliikenneyhteydet mahdollistavat myös erikoistuneiden yritysten toiminnan maaseudulla. Huippukaiuttimistaan maanlaajuisesti tunnettu Harri Isoniemi asuu ja työskentelee Sykäräisten kylässä, 20 kilometrin päässä Toholammin kirkonkylästä vanhassa Markin kansakoulurakennuksessa. Harrin Kaiutin on 40-vuotisen olemassaolonsa aikana palkittu useaan otteeseen alansa messuilla huipputuotteistaan.

Harrin Kaiutin panostaa laatuun ja yritystukien avulla sen on ollut mahdollista tuottaa uusia palveluita, kehittää yrityksen toimintaa uusien ideoin, parantaa teknistä tasoa, huomioida kehityksen tuomia muutoksia sekä rakennusteknisin korjauksin mahdollistaa kaiken toiminnan perustana olevien toimitilojen käytettävyyden myös tulevana vuosina.

Isoniemen puuseppäsukuun syntyneellä ja itsekin alan koulutuksen hankkineella Harri Isoniemellä on vuosikymmenien kokemus kaiuttimien luomisesta sekä oheislaitteiden ja kuuntelutilan akustiikan yhteensovittamisesta. Laadukkaat kaiuttimet ja yhtenäiset kaiutinsarjat valmistetaan tinkimättömänä käsityönä, ja kaiutintrakentaja palvelee poikkeuksellisesti suoraan asiakasta. Kaiutintrakentajan ensiaskeleet Isoniemi otti alle parikymppisenä, kun hän rakensi vanhaan kotitaloon työtilan.

– Käännekohta tuli vuonna 1995, jolloin oli mietittävä miten tasaisesti lisääntyvään kysyntään voisi paremmin vastata. Silloin päätin lopettaa kokonaan päätyöni, ja aloin kokopäiväiseksi kaiutintrakentajaksi, hän kertoo.

Toholammin Markin kylän 450 neliöisestä vanhasta hirsirunkoisesta kansakoulusta tuli remonttien jälkeen toiminnan keskipiste ja koti, joka antaa samalla hienot puitteet yritystoiminnalle.

– Täällä Lestijoen varrella metsämaisemissa sielu lepää. Erityisesti linnut inspiroivat minua, ja monet kaiuttimeni ovat saaneet niistä nimensäkin. Paikka on mitä mainioin luontoihmisen asua ja elää. Voin hyvin olla viikon tai kaksi menemättä mihinkään.

Ja usein hän onkin. Isoniemen luonne on kovin perfektionistinen, ja hän tekee kaiuttimia juuri kuten itse haluaa – pienimuotoisesti mutta suurena osana elämää. Puutyön taito ja yrittämisen into on tullut osaksi suvun puuseppien ja yrittäjien perintönä.

– Oppini kaiutintrakentamiseen olen saanut monelta suunnalta, ja tietotaito on tullut pääasiassa käytännön kautta. Vanhat eri alojen konkarit ja heidän neuvonsa ovat olleet tärkeässä roolissa matkan varrella.

Isoniemellä on alkanut kaiutintrakentamisen viides vuosikymmen, ja monenlaista on mahtunut näihin vuosikymmeniin. Tuhansia huippukaiuttimia on matkannut uusiin koteihin musiikin ystäville ympäri Suomea. Joi-takin myös rajojen ulkopuolelle.

– Toiminnassani on poikkeavaa, että vahvasti asiakkaan tarpeet huomioiva toimintatapa on pysynyt hyvin pitkälti omissa käsissäni kaikki nämä vuodet. Pidän kunniaa tinkimätöntä käsityötä, Harri painottaa.

Varsinaisen valmistuksen lisäksi Harrin vastuulla on muun muassa lähes kaikki pienyritystoiminnan perusteet, tuotekehitys, tuotekuvaukset, asiakaskontaktit ja markkinointi. Kaiuttimet ovat hänelle intohimo, ja omissa näpeissä on lähes kaikki suunnittelusta valmistukseen.

– Oma lukunsa on äänen luominen kaiuttimeen. Sähköakustinen suunnittelu luo pohjan onnistumiselle, mutta yhtään kaiutinta ei sillä perusteella voi laskea vielä eteenpäin. Korva on tärkeässä roolissa luomistyön aikana, Isoniemi kertoo.

Harrin Kaiuttimessa palvelu on monipuolista, yksilöllistä ja kokonaisvaltaista koko projektin ajan. Asiakkaalla on mahdollisuus vaikuttaa moniin yksityiskohtiin, kuten mitoituksiin, ulkonäköön komponenttien laatutason, säätömahdollisuuksiin tai kaapelointiin. Isoniemi kertoo, että onnistunut projekti tuottaa mielihyvää niin asiakkaalle kuin toteuttajallekin. Vuosikymmenet kaiuttimien parissa ovat tuottaneet tuhansia laatukaiuttimia ja tarinoita.

– Määrällä ei ole minulle enää niin suurta merkitystä. Pääasia on projekti, ihmisten kanssa tekemisissä oleminen ja onnistunut lopputulos, Isoniemi kuvailee.

Katso video!

<https://www.youtube.com/watch?v=l-3-DCT48c8>

Videoon toteutus: R-Studio.

Video toteutettiin osana Lyhde III -tiedotushanketta.

Hevonen luo *hyvinvointia, työtä ja toimeentuloa*

Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III -tiedonvälityshanke. Kuva: Krista Järvelä

Keski-Pohjanmaa on vahva hevostalouden maakunta, jossa on pitkät hevosalan perinteet sekä runsaasti alan harrastajia ja ammattilaisia. Ala painottuu maakunnassa pitkälti perinteisiin hevosurheilulajeihin kuten ratsastukseen ja raviurheiluun. Hevosala on kuitenkin parhaillaan muutoksessa, ja perinteisen hevostalouden rinnalle on kehittymässä uusia toimintamuotoja ja mahdollisuuksia.

Hevosala tarjoaa rakennemuutoksessa olevalle maaseudulle uusia liiketoimintamahdollisuuksia, ja pitää maaseutua asuttuna ja elävänä. Hevosalan kehittymisen edellytyksenä on alaan liittyvän yritystoiminnan monipuolistuminen ja toimijoiden välinen yhteistyö. Koska hevostalousala on vahvaa Keski-Pohjanmaalla, tarvitaan tietoa sen kehittymisen tueksi. Hevosten Keski-Pohjanmaa-hankkeessa kartoitettiin Keski-Pohjanmaan hevosalan nykytilaa ja kehittämistarpeita, sekä laadittiin maakunnallinen hevosalan tulevaisuusohjelma vuoteen 2030.

Projektipäällikkö **Leena Ylitalon** mukaan tarvitaan koko hevosalan yhteistä panosta, jotta saadaan kaikki mahdollisuudet tunnistettua, ja hyödynnettyä verkostoitumisen tuomat edut.

– Jokaisen toimijan näkemys on tärkeä osa kokonaisuutta, hän toteaa.

Hevosalan työllistävyys ja muut aluetaloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Suomessa on noin 75 000 hevosta, Keskipohjanmaalla niistä noin 2000. Talleja täällä on noin 300. Hevostalouden liikevaihto Suomessa on arviolta yli 800 miljoonaa euroa, ja hevonen kuluttaa kotimaisia elintarvikkeita noin kahdella eurolla päivässä. Enemmän kuin keskivertosuomalainen! Hevosalan toimijoiden sekä eri sidosryhmien ja muiden elinkeinoalojen yhteistyön tiivistäminen ja aktivoiminen yhteiseen tulevaisuuden kehittämiseen on tärkeää alueen elinkeinojen kannalta. Keski-Pohjanmaan hevosalan kehittämis- ja tulevaisuusohjelmaa työstettiin kahdella työpajakerroksella, joissa kartoitettiin Keski-Pohjanmaan hevosalan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkatekijöitä, ja saatiin aikaan konkreettisia kehittämisideoita tulevaisuuteen.

Työpajojen toisella kierroksella eri puolilla maakuntaa jatkettiin tätä työtä, ja saavutettiin konkreettisia kehittämisideoita tulevaisuutta ajatellen. Toisessa vaiheessa rakennettiin toimenpiteitä, joilla koko Keski-Pohjanmaan hevosala kehitetään yhteisesti eteenpäin.

– Saimme konkreettisia kehittämisideoita tulevaisuutta ajatellen ja rakensimme toimenpiteitä koko Keski-Pohjanmaan hevosalan kehittämiseen yhteistyössä eteenpäin, kertoo KPEDUn toimipaikapäällikkö Sirpa Puusaari. Keski-Pohjanmaan vahvuuksia hevosten hyvinvoinnin näkökulmasta ovat Puusaaren mukaan Kaustisella sijaitseva uusi koko pohjoisen Suomen suurin eläinklinikka, runsas koulutettujen hevosalan ammattilaisten määrä, monipuolista hevosalan koulutusta tarjoava Kpedun toimipaikka sekä hyvin monipuolinen hevosalan yritystoiminta. Kaikki nämä tukevat hevosalan kehittymistä. Raviurheilun tunnistettuna mahdollisuuksia ovat muun muassa monipuolinen ravirataverkosto, kehittyvä hevosurheilukeskus Kaustisella, verkostoituminen, yhdessä tekemisen mahdollisuudet ja uudet asiakkaat.

Hevosalasta on saatu arvokasta tietoa kyselyjen ja työpajojen kautta. Ylitalolla on positiivinen tunne hevosalan tulevaisuudesta. Aloitusseminaari kiinnosti ihmisiä, ja kyselyynkin vastasi lähes 200 hevosalan toimijaa. Työryhmissä kaivattiin eri hevosurheilulajien yhteistä toimintaa, ja yhteistyötä myös lajien sisällä. Lisäksi on saatu aktivoitua hevosalan toimijat, sekä harrastajat että yrittäjät, kertomaan toimintansa nykytilasta ja tulevaisuudesta.

– Näin on saatu rakennettua tulevaisuuskuva siitä, mitä hevosala Keski-Pohjanmaalla voisi olla vuonna 2030, ja miten sitä voisi lähteä tukemaan. Kaiken keskiössä siinä on hevonen ja hevosen hyvinvointi, hän painottaa.

Keski-Pohjanmaalla on kaikki edellytykset kehittyvälle hevostaloudelle, ja valmiina sitä tukemassa laadukasta koulutusta, eläinlääkintäpalveluita ja -kuntoutusta ja hyvin monipuolista yritystoimintaa. Olemassaolevat tekijät siis mahdollistavat keskipohjalaisen hevosalan vahvan kasvun ja kehityksen tulevaisuudessa.

Katso video!

<https://www.youtube.com/watch?v=vdZqC9arxh8>

Videon toteutus: R-Studio.

Video toteutettiin

osana Lyhde III -tiedotushanketta.

Hoiivamaatilán toiminta syntyi tarpeeseen

Grillikodan ovi avautuu, ja hetkessä kodan sisältä kuuluu kiivas sorkkien kopina. Vuohet Valeria, Victoria ja Lovelia kiirehtivät tarkistamaan rakennustöiden tilanteen. Täällä Kälviän keskustan kainalossa, junaradan varrella **Erica ja Jarmo Heikkilän** pihapiirissä vuohet saavat useimmiten kulkea vapaana.

– Kotaan oli pakko tehdä ovet, että eläimet saadaan tarvittaessa pidettyä ulkopuolella, Jarmo naurahtaa. Viimeistelyjä vaille valmis grillikoda on paikalla toimivan hoiivamaatila Erican Eläimet & Elämykset Oy:n viimeisin rakennusprojekti. Seuraavana vuorossa on kasvihuone, jonka perustukset ovat jo valmiina odottamassa kevättä.

Julkaistu: 9.1.2025
Teksti ja kuvat: Helena Koivusalo

Erica ja Jarmo Heikkilän yritys on kasvanut parissa vuodessa työllistämään molemmat omistajansa. Kuvassa pariskunta sosiaalitalan terassilla, rakennus valmistui Pirityisten tuella vuonna 2022

Vuonna 2022 toimintansa käynnistäneen yrityksen pääasiallinen toimintamuoto on Green Care -toiminta. Eläintilan yrittäjäksi Erica Heikkilää rohkaisivat omat kokemukset.

– Meillä on molemmilla ollut kotona koiria ja olemme maalta kotoisin. Kun kuusi vuotta sitten muutin tänne, niin aika pian otettiin myös kanoja ja lampaista.

Erica Heikkilän työtausta on aikuissosiaalityössä.

– Huomasin, että itselle tuli hyvä olo, kun raskaan työpäivän jälkeen sai mennä hoitamaan eläimiä, siinä sai päänsä nollattua ja akut ladattua. Silloisten asiakkaiden kanssa käytiin joskus tutustumassa tilalla ja muutaman kerran vein eläimiä vieraaksi virastoonkin, Heikkilä naurahtaa.

–Eläinten seurassa monen asian käsittely tuntui asiakkaille selkeästi helpommalta.

Vähitellen mielessä alkoi itää ajatus yrittäjyydestä. Heikkilä aloitti Green Care -opinnot ja alkoi viritellä suunnitelmaa siitä, että rakkaan työn ja eläimet voisi arjessa yhdistää.

Parhaillaan on käynnistymässä yrityksen kolmas kokonainen toimintavuosi ja viikot täyttyvät ohjelmasta. Asiakkaat ovat löytäneet paikan ja sijainti maaseudulla Kokkolan lähistöllä on suotuisa. Toiminta on selkeästi syntynyt tarpeeseen.

– Neljä päivää viikosta meillä on varattuna tilalla asiakastoimintaan. Toimimme Soiten sopimuskumppanina, palveluntarjoajana asiakkaille. Ryhmät koostuvat pääosin aikuissosiaalityön ja vammaispalvelun asiakkaista sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujista, kertoo Erica, joka on sittemmin opiskellut myös luonto-ohjaajaksi.

Tilan eläinmäärä on kasvanut vähitellen. Erican puoliso, Jarmo Heikkilä on ollut myös alusta lähtien mukana yhteisen yrityksen toiminnassa.

– Aluksi pitkälti rakentamassa, kun eläimiä tuli lisää ja tarvittiin niille tiloja, kertoo Jarmo, jolla puolestaan on taustallaan rakennus- ja elintarvikealan koulutus.

Yrityksen toiminta on jo kasvanut siinä määrin, että se työllistää nyt kokopäiväisesti myös Jarmon. Viime vuosina mies on myös opiskellut eläintenkouluttajaksi ja kengittäjäksi.

– Kun eläimiä on paljon, niin halusin saada ammattitaitoa myös sille puolelle. Näin pystytään tukemaan tässä toinen toistamme.

Merkittävä investointi tuoreelle yritykselle oli sosiaalitala, jotka rakennettiin Leader Pirityisten tuella. Rakennus sisältää tupakeittiön ruokailu- ja oleskelutiloineen sekä wc-tilat. Myös grillikodan ja kasvihuoneen rakentamiseen yritys on saanut rahoitusta Pirityisiltä.

Tiivistettynä Green Care -toiminta merkitsee voimavarojen vahvistamista luonnon ja eläinten avulla. Päivien ohjelma tilalla rakentuu kunkin ryhmän tarpeisiin.

– Aloittelemme aamuisin yhteisesti, laitetaan takkaan tulet ja vietetään yhteinen aamunavaus. Päivän ohjelma

Pihatön asukkaiden nimikyltit ovat rakennuksen seinässä. Isompia eläimiä tilalla on parikymmentä. Kanat, puput, viiräiset ja muut pienemmät eläimet mukaan luettuna tilan eläinmäärä kohoaa lähelle sataa.

itsessään on kaikkea, mitä tällaisella tilalla nyt voi keksiä: käymme kävelyllä eläinten kanssa, hoidamme eläimiä ja teemme käytännön töitä, piha- ja korjaushommia, rakennetaan aita, hoidetaan kasvimaata ja syödään yhdessä. Aina vuodenajan mukaan sellaista toimintaa, joka tarjoaa asiakkaalle onnistumisen kokemuksia, Jarmo kiteyttää.

– Hirvittävän tärkeää on muistaa se, että tämä ei ole asiakkaille mikään työleiri, vaan päinvastoin tarkoitus on nauttia tekemisestä ja ympäristöstä. Asiakkaat tykkävät erilaisista asioista, siinä missä toinen haluaa hakata halkoja, voi toisen päivän kohokohta olla se, kun uskaltuu rapsuttamaan hevosta, Erica iloitsee.

Sosiaalipalveluiden ohella tilalla järjestetään myös tyhy- ja virkistystoimintaa kuluttajille ja yrityksille, sekä erilaisia ryhmävierailuja.

Satunnaisesti järjestetään myös omia teematapahtumia, joissa vierailijat pääsevät tutustumaan eläimiin.

– Emme ole varsinainen kotieläinpiha, mutta tapahtumien yhteydessä otetaan eläimiä lähemmäs pienempiin tarhoihin, jotta niihin pääsee rauhassa tutustumaan. Se on ollut itselleni tosi tärkeää, että kävijä pääsee konkreettisesti lähelle ja rapsuttamaan eläimiä, ei vain katselemaan aidan takaa, Erica sanoo.

Intoa toiminnan kehittämiseen Heikkilöillä riittää.

–Toimivan kokoontumistilan valmistuminen oli meille tosi tärkeä juttu, se on auttanut merkittävästi toiminnan käynnistämisessä.

Myös oman osaamisen kehittäminen on koettu merkittäväksi.

– Puitteet on nyt niin hyvät, että kyllä niitä täytyy hyödyntää kaikin tavoin, sanoo Erica, joka suorittaa parhailaan työelämän ohessa vielä yrittäjän ammattitutkintoa sekä eläinavusteisen nepsy-valmentajan koulutusta.

Kahvia konepelliltä

Julkaistu: Lande-lehti 2016, Lyhde II -tiedotushanke
Teksti ja kuva: Maija Ahonen

Pieteetillä kunnostettua juhlatilaa pyörittävät Jukkolan suvun naiset. Yrityksessä ovat mukana muun muassa Marjaana ja Eija Jukkola

Harvassa paikassa pääsee nauttimaan kahvikipillista pöydästä, joka on rakennettu vanhan haravakoneen rattaasta tai traktorin konepellistä. Lohtajalla pääsee. Ohtakarintien varrella sijaitsee Jukkolanmäen vanha navettarakennus, joka on remontoitu historiaansa kunnioittavaksi juhlapaikaksi. Jukkolan suku on asuttanut mäkettä 1700-luvulta lähtien, ja navetta on somistettu talon kätköistä löytyneillä vanhoilla esineillä. Navetan idyllinen ylinen on noussut muutamassa vuodessa suosituksi juhlien pitopaikaksi. Vuonna 2013 kunnostetulla vintillä on tanssittu kesähäitä, vietetty syntymäpäiväjuhlia ja pidetty konsertteja. Kesäsunnuntaisin asiakkaita on kestitty navettakahvilassa.

Paikkaa pyörittää Navetan naiset Ay, jossa on mukana kahdeksan Jukkolan suvun naista. Mukaan mahtuu äiteja ja tyttäriä, anoppeja ja nimiöitä, siskoja sekä kälyjä. Tiiviin joukon vahvuutena on hyvä yhteishenki ja vastuun jakaminen.

- Tekemisessä pitää säilyä ilo. Kun on paljon tekijöitä, kenellekään ei käy liian rasaaksi, sanoo Eija Jukkola, jonka ideasta toiminta lähti käyntiin. Kahdeksan henden joukossa onkin monenlaista osaamista. Esimerkiksi joukon nuorin, 22-vuotias Marjaana

Jukkola opiskelee graafista suunnittelua ja huolehtii muun muassa yrityksen nettisivuista. Eija Jukkola on puolestaan vastannut remonttien ja somistuksen suunnittelusta.

Uutta Jukkolanmäellä on navetan alakertaan kunnostettu ja somistettu pienempi juhlatila, joka otettiin käyttöön vappuna 2016.

- Toisin kuin vinttiä, alakerran tilaa pystytään käyttää ympäri vuoden, iloitsee Eija. Myös muita pieniä fiksauksia on tehty, ja rakenteilla on lisäksi tavarahissi, joka helpottaa juhlien käytännön järjestelyitä.
- Tähän asti astiat ja ruuat on jouduttu kuljettaa alakerran keittiöstä ylös vintille maitokärryillä, Eija kertoo. Muutostöihin on saatu tukea Leader-ryhmä Piritysilältä. Vaikka Jukkolassa on ehditty tehdä paljon, aivan kaikkia neliöitä isosta navetasta ei ole hyödynnetty.
- Olisihan tässä vielä siipi, jonka voisi remontoida. Mutta minua on kielletty haaveksimasta, sillä haaveilla on tapana käydä toteen, Eija nauraa. Pelko taitaa olla aiheellinen. Navetanvinttikin oli alkujaan pelkkä haave.

Hevosalan huipulle

Julkaistu: 2016
Teksti: Maija Ahonen Kuvat: Tiina Palola

Erkki Lappi toimii ravitalliyrittäjänä.

Huipulle. Sinne tähtää Erkki Lappi, eikä hän kursaile kertoa tavoitettaan. Toisaalta ravitalliyrittäjän pitää juuri huipulle halutakin, sillä alalla menestyminen perustuu kilpailuun ja siinä pärjäämiseen. Lappi, 25, pitää omaa talliaan hevospitäjässä Kaustisella, Nikulan kylällä raviradan läheisyydessä. Tallin palveluvalikoimaan kuuluvat ravihevosten valmennus, kilpailutus sekä ajo-opetus. Sivutyönä Lappi tarjoaa kengityspalveluja.

Savosta Rautalammilta kotoisin oleva Lappi suunnitteli alun perin jatkavansa vanhempiensa maatilaa, mutta aiheet muuttuivat. Perhe oli hankkinut ensimmäisen hevosen, jonka valmentajan vinkistä Lappi hakeutui peruskoulun jälkeen Kaustiselle raviopistoon.

Opintojen jälkeen Lappi kävi armeijan ja palasi sitten pienten mutkien jälkeen pian takaisin Kaustiselle, jossa hän oli viihtynyt hyvin.

– Tänne oli helppoa palata, kun oli paljon tuttuja, Lappi sanoo.

Aluksi Lappi oli töissä muiden ravitalleilla, mutta pikkuhiljaa hänelle alettiin tarjota hevosia valmennukseen.

– Minä en oikeastaan ikinä ryhtynyt ravivalmentajaksi, vaan minusta vain tuli ravivalmentaja, Lappi kertoo. Ennen yrittäjyyttä Lappi oli kulkenut kengittämässä hevo-

sia ja siten hänellä oli runsaasti yhteyksiä hevosenomistajiin. Myös omien hevosten pärjääminen on antanut tarvittavia kannuksia.

Vuonna 2014 tarjoutui tilaisuus oman tallin ostamiseen. Lapilla olisi ollut mahdollisuus toimia yrittäjänä myös vuokratiloissa, mutta Lappi sanoo maksavansa enemmän lainaa. Investoiminen ei hirvittänyt nuorta miestä.

– Maatalon poikana olen tottunut, että pitää lähteä pankinjohtajan puheille, jos pitää jotakin hankkia, Lappi sanoo. Luotto omaan tekemiseen on ollut kova.

– Koko ajan olen sillä mielellä, että tässä onnistutaan eikä vain saateta onnistua. Toisaalta tallin kasvuvauhti on päässyt yllättämään nuoren yrittäjän itsensäkin. Haastatteluhetkellä Lapilla on tallillaan 16 hevosta, joista 13 on vieraita valmennettavia.

– Lisääkin on tulossa ja uusia hevosia varten tehdään karsinoita.

Lappi tietää, että alalla pärjätäkseen pitää tehdä systemaattisesti töitä. On pakko pysyä ajan hermolla.

– On tiedettävä uusista laitteista ja käytävä koulutuksissa.

Lapin viimeisimpiin tallille tekemiin investointeihin kuuluvat huippukylmäkoneen hankinta ja suolahuoneen rakentaminen. Kylmäkoneella hoidetaan hevosen nivelien, jänteiden, siteiden ja lihaksiston kiputiloja, suolahuoneessa puolestaan hengitysteitä ja ihoa. Keski-Pohjanmaan alueella ei ole vastaavia palveluita tarjolla, ja Lappi aikoo avata suolahuoneen asiakaskäyttöön. – Suolahuonehoidon etuna on lääkkeettömyys, jolla vältetään lääkinnälliset varoajat ravikilpailuissa. Huippukylmäkoneeseen ja suolahuoneeseen Lappi on saanut tukea Leader-ryhmä Pirityisiltä. Lappi kertoo pohtineensa investointeja pitkään. Asiat nytkähtivät eteenpäin, kun hänelle vinkattiin mahdollisuudesta hakea Leader-tukea. Nuori yrittäjä on oppinut, että omista suunnitelmista kannattaa puhua ihmisille avoimesti. Silloin yleensä kuulee samalla jotakin uutta ja saa hyviä neuvoja. – Lopulta vastaan tulee joku, joka sanoo, että tämä onnistuu, Lappi sanoo. Määrätietoisella miehellä eivät lopu suunnitelmat kesken. Seuraavaksi tallille aiotaan hankkia hevosten kävelymatto.

Nikulassa sijaitsee suuri hevostalouden keskittymä. Alueella on muun muassa ravirata, raviopisto, hevosklinikka ja lukuisia talleja. Uusimpiin tulokkaisiin kuuluu Valjasliike Saarinen. Sata vuotta sitten perustettu Valjasliike Saarinen aloitti uuden vuosisadan avaamalla toimitilat kylälle. Hevostarvikkeita valmistavan yrityksen myynti on tapahtunut aiemmin kiertävästä myyntirekasta. Uusien tilojen myötä yritys saattoi avata oman kiinteän myymälän. – Nyt tuotteet saadaan kaikki kunnolla esille, kertoo yrittäjä Laura Saarinen, joka luotsaa valjasliikettä jo neljännessä sukupolvessa. Yritys toimi aiemmin Toholammilla Saarisen perheen pihapiirissä. Muutolla Kaustisen hevospitäjään oli käytännölliset syyt. – Vanhat toimitilat olivat käyneet ahtaiksi. Edessä olisi ollut joka tapauksessa peruskorjaus ja laajennus, Saarinen kertoo.

Noin 50 kilometrin päästä Nikulasta löytyi ostettavaksi sopiva halli. Rakennuksessa on nyt myymälä, valjasverstaas, varasto ja talli yrityksen myyntirekalle, joka on edelleen tuttu näky Pohjanmaan alueen raveissa. Tilojen hankintaan ja remontoimiseen yritys sai tukea Pohjanmaan ELY-keskukselta. – Uudet toimitilamme sijaitsevat hyvällä paikalla valtatie 13:n varrella lähellä ravirataa, Saarinen sanoo.

Yrityksen perusti Laura Saarinen isänsänsä Edvard Saarinen vuonna 1916. Aluksi päätoimiala oli nahan valmistus, mutta 1940-luvulla alettiin valmistaa myös valjaita ja muita hevostarvikkeita. 1980-luvulla yritys lopetti nahan valmistuksen ja keskittyi hevostarvikkeiden valmistukseen, myyntiin ja korjaukseen. Nyt 34-vuotias Laura Saarinen siirtyi yrittäjäksi sukupolvenvaihdoksen myötä pari vuotta sitten. Jatkaminen oli hänelle itsestäänselvyys, minkä hän oli päättänyt jo lukiossa. – Vanhemmat eivät tyrkyttäneet, pikemminkin toppuutelivat. Lukion jälkeen Saarinen opiskeli Vaasassa kauppatiedettä ja tuli opintojen jälkeen töihin yritykseen. Nyt nuori yrittäjä opiskelee työn ohessa raviopistolla valjaspajakoulussa. Hän haluaa hallita valjaidenteon taidon, vaikkei osallistukaan yrityksen varsinaiseen tuotantoon.

Uudet tilat ovat tarjonneet Laura Saariselle mahdollisuuden muovata satavuotiaasta yrityksestä itsensä näköisen. Tilat suovat mahdollisuuden myös toiminnan kasvuun. – On pakko uskaltaa, jos aikoo pysyä bisneksessä mukana. Heinäkuussa avatun myymälän myötä yritys on palkannut yhden uuden työntekijän. Seuraavaksi suunnitelmassa on avata nettikauppa. Haaveena on tähdätä myös ulkomaille, jossa suomalaisten hevostarvikkeiden laatua osataan arvostaa. – Ainakin Ruotsi on mahdollinen, Saarinen uskoo.

Auto on lastattu käsitoilla

Julkaistu: 2018 Lande-lehti,
Lyhde II -tiedotushanke
Teksti: Maija Ahonen
Kuvat: Krista Järvelä

Oiiii! Kuuluu ihastunut huudahdus, kun paperi alkaa saada kukan muodon. Ollaan Toholammilla Jussinpirtillä, jossa on käynnissä Muotoilubussin käsityöpaja. Pöydän ympärille kokoontuneet naiset opettelevat taittelemaan avatusta paperinarusta ruusuja. Opettajana on Taito Keski-Pohjanmaan käsityöneuvoja **Marja-Liisa Katajala**, joka on hetkeä aiemmin kurvannut paikalle Muotoilubussiksi nimetyllä pakettiautolla.

Muotoilubussi on kiertänyt Taito Keski-Pohjanmaan alueen kylä ja tapahtumia kesästä 2017. Taito Keski-Pohjanmaan toiminnanjohtaja **Tuula Puoskari** kertoo, että Muotoilubussin tarjoamia kursseja ja työpajoja voi tilata minne tahansa, missä käsityönharrastajat haluavat kokoontua yhteen. – Riittää, että koolla on kahdeksan henkilöä, niin auto lähtee liikkeelle, Puoskari kertoo.

Muotoilubussin työpajat räätälöidään aina asiakkaan toiveiden mukaan. Tarvittavat materiaalit pakataan auton kyytiin ja hurautetaan asiakkaan luo. Muotoilubussin kautta voi myös tilata käsityömaterialleja kotiin, vaikka se ei varsinaisen kauppa-auto olekaan. Kiertävä käsityöneuvonta on startannut Taito Keski-Pohjanmaan alueella Leader-ryhmä Pirityisten ja Rieska-Leaderin myöntämällä hankerahoituksella.

Mallia on otettu Pohjois-Karjalasta, jossa paikallisen taitoyhdistyksen Taitobussi on kiertänyt alueen kylä menestyksekkäästi vuodesta 2010. Myös Taitobussi on saanut alkunsa maaseuturahaston rahoittamasta hankkeesta, mutta nykyään palvelu pyörii omillaan. Samaan tähdätään Keski-Pohjanmaalla.

Vientiä on ainakin riittänyt. Muotoilubussi on vierailut muun muassa päiväkodeissa, kouluissa, nuorisotiloissa, kylätaloilla, nuorisoseuroilla, illanistujaisissa ja jopa polttareissa. Muotoilubussin on voinut bongata myös erilaisia yleisötapahtumista.

– Vaikka netistä löytyy vaikka minkälaisia käsityöohjeita, monet haluavat, että joku neuvoo kädestä pitäen, Puoskari kertoo.

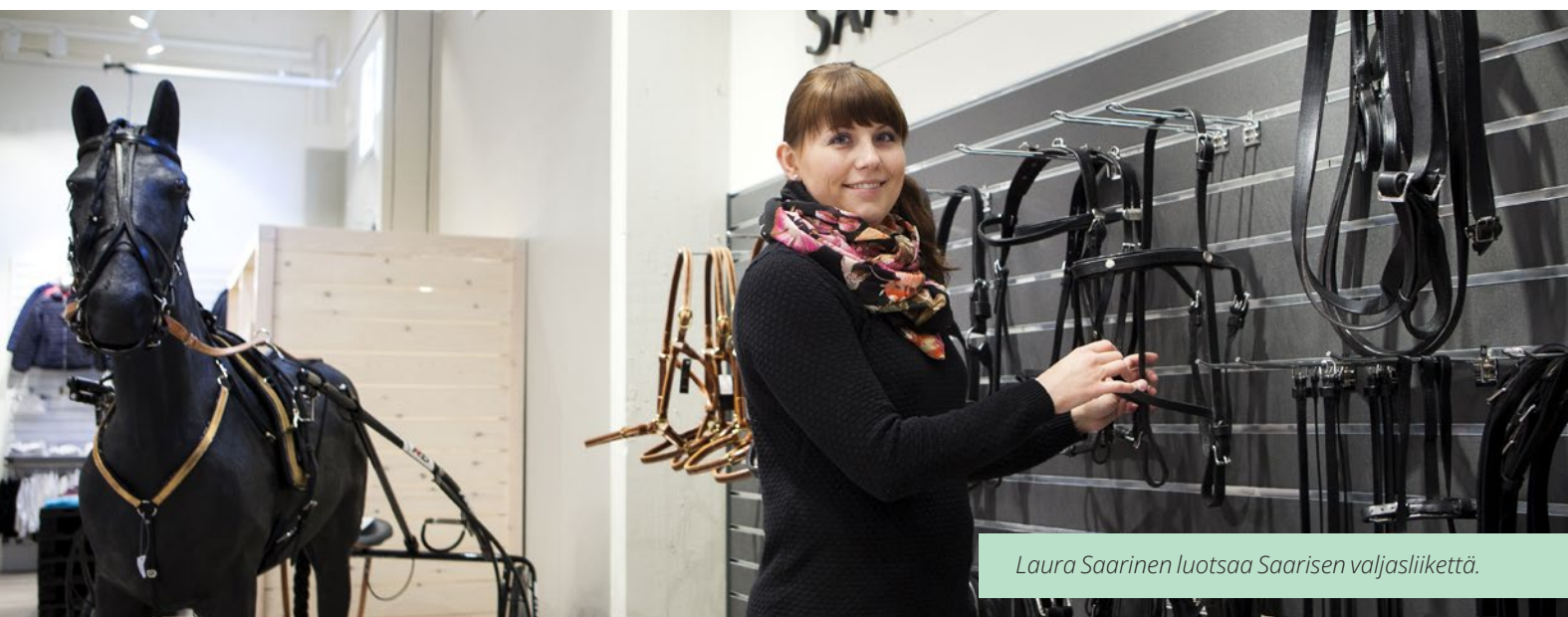

Työpajassa Jussinpirtillä opeteltiin paperiruusujen taittelua. Työn ääressä Pirkko Rautapuro ja Sari Haaponiemi.

Muotoilubussin voi tilata luokseen myös useamman vierailun sarjana. Esimerkiksi Jussinpirtillä auto on käynyt kuluneen talven aikana keskimäärin kerran kuukaudessa. Toholammilla sijaitseva Jussinpirtti on iällisten ihmisten kokoontumispaikka, jossa on tarjolla monenlaista toimintaa kuntosalista kulttuurieritoihin. Koska Jussinpirtillä Muotoilubussin pajat ovat olleet kaikille avoimia, tarjolla on aina ollut pari–kolme erilaista käsityömallia, joista jokainen osallistuja on saanut valita itselleen mieleisen. Tällä kertaa kaikki päätyvät paperikukkasiin.

Pajaan on saapunut muun muassa **Sari Haaponiemi** Les-tijokilaakson toimintakeskuksesta yhdessä ohjaaja-avustaja **Pirkko Rautapuron** kanssa. Haaponiemi kertoo pitävänsä käsillä tekemisestä, eikä kulu kuin hetki, kun hän on pyöryttänyt valmiiksi ensimmäisen paperiruusun. Pienen empimisen jälkeen myös Rautapuro innostuu taittelusta. – Tästä tulisi kaunis koru, Rautapuro pohtii ja mallaa valmista kukkaa rintapieleensä. – Kun tekniikka on hallussa, voi ruusuista askarrella vaikka mitä kransseista aina isoihin seinäkoristeisiin asti, käsityöneuvoja Marja-Liisa Katajala lupaa. Ruusujen taittelua ovat opettelemassa myös **Pirkko Pikkukangas** ja **Tuula Haapaniemi**. Molemmat ovat harrastaneet käsitöitä koko ikänsä ja osallistuneet Jussinpirtillä Muotoilubussin pajoihin aiemminkin.

– Eihän tänne malta olla tulematta. Muotoilubussi on täynnä ideoita, sanoo Haapaniemi. Kokoontumisissa on tärkeää myös muiden käsityönharrastajien tapaaminen. – Seuralla on iso merkitys, Pikkukangas toteaa. Myös tällä kertaa käsitöiden lomassa juodaan kahvit. Ja jutellaan asiasta ja vähän sen vierestä.

Laura Saarinen luotsaa Saarisen valjasliikettä.

Kunnostettu kylätalo on teatterin ja tapahtumien koti

Julkaistu 26.9.2024

Teksti ja kuvat: Helena Koivusalo

Jokikylän vanha kansakoulu on palvellut Jokikylätalona vuodesta 2007. Kylätaloa kunnostettiin mittavasti Entraus-hankkeella vuonna 2015.

Kälviällä Passojantien varressa, Kälviänjoen rannalla maisemaa hallitsee suuri vaaleankeltainen rakennus. Jokikylätalona se on palvellut lähialueen asukkaita vuodesta 2007. Sen jälkeen on ehtinyt tapahtua paljon: pihapiiriin on rakennettu teatteri, on järjestetty Kälviän kesäteatterifestivaaleja ja pokattu Keski-Pohjanmaan vuoden kylä 2020 -palkinto.

Mutta mistä tämä kaikki toiminta lähtikään liikkeelle? – Aivan alkujaan tässä on toiminut Jokikylän kansakoulu. Sen toiminta lakkautettiin lopulta vuonna 1998, ja yhdeksän vuotta myöhemmin Kälviän kunta lahjoitti rakennuksen juuri perustetulle Kälviän Jokikylän kyläyhdistykselle, taustoittaa pitkäaikainen aktiivitoimija, yhdistyksen varapuheenjohtaja **Marko Kivelä** tilanetta liki 130-vuotiaan rakennuksen salissa.

Tahtotilaa yhteisen kokoontumispaikan ylläpitoon ja kunnostamiseen löytyi, sillä muuta kokoontumispaikkaa lähikyläen asukkailla ei ollut. Niin Lassilan, Nissin, Miekkojan ja Tuomaalan kyläen asukkaista muodostui Kälviän Jokikylän kyläyhdistys. Rakennuksen kunnostamiseen varauduttiin toteuttamalla esiselvitys. Töihin ryhdyttiin vähitellen.

Vuonna 2015 yhdistys sai Piritysilta rahoituksen Entraus-hankkeelle. – Se aloitettiin hirsien korjauksella, sillä esimerkiksi talon takaseinässä oli lahovaurioita. Lopuksi ulkovuori kunnostettiin ja kaikki rakennukset maalattiin kauttaaltaan, Kivelä kertoo.

Päärakennuksen kuistille oli 1980-luvun lopulla tehty laajennus opettajien puku- ja wc-tiloille.

– Huomattiin se ongelmalliseksi, sillä viemäri oli vedetty talon rossipohjaan ja se jäätty joka talvi.

Pukutila päädyttiin purkamaan kokonaan. Sen tilalle rakennettiin esteetön inva-wc, vesiputket uusittiin ja uusi viemärijärjestelmä vedettiin suoraan pihan poikki.

Myös talon muiden tilojen käyttöä järkevöitettiin yhdistämällä keittiö ja opettajanhuone yhdeksi isommaksi huoneeksi. Saliin asennettiin ilmalämpöpumppu.

Kun talon sisä- ja ulkopinnat alkoivat olla kunnossa, heräsi tarve pihan kehitystoimille ja syntyi idea täysin uudesta toimintamuodosta.

– Kälviän keskustassa silloin toiminut teatteriryhmä tarvitsi parempia esiintymistiloja. He suunnittelivat katsomoa ja lavaa virastotalon takapihalle. Eräänä yönä sitten keksin, että meillä talon päädyssä olisi idyllinen paikka teatterille, ja tarjottiin heille yhteistyötä, Kivelä muistelee.

Teatteriryhmä innostui ideasta, ja siirtyi toimimaan Jokikylälle. Ryhmän nimeksi muodostui Iloinen kyläteatteri ja sen toiminta jatkuu edelleen.

– Niin päädyttiin toteuttamaan teatterikatsomoa ja näyttämöä Säpinää-hankkeella. Vuonna 2018 toteutetun hankkeen aikana rakennettiin myös leikkipuisto talon toiseen pätyyn.

Kesäteatteriesitykset ovat sujuneet hyvin.

– Koronapandemia tosin vähän hidasti toimintaa, mutta muuten on mennyt hienosti ja yleisö on löytänyt paikalle. Tekstit ollaan kirjoitettu porukalla jo useampana vuonna, ryhmään itsekkin kuuluva Kivelä kertoo.

Ideasta seurasi seuraava, kun uusien puitteiden myötä ryhmän ohjaajana toimineella Anni-Veera Aitolehdellä heräsi ajatus isommasta tapahtumasta.

– Siitä syntyi Kälviän kesäteatterifestivaali, jota kyläyhdistys järjesti kahtena kesänä. Tänä vuonna jatkettiin yhden päivän mittaisena kesäteatteripäivänä. Nämä on olleet hyviä kokemuksia, mutta vielä kehitellään, millaisessa muodossa toimintaa tulevaisuudessa jatketaan, Kivelä pohtii.

Talkootöitä Entraus ja Säpinää -hankkeiden aikana tehtiin yli 1600 tuntia.

– Väkeä oli helppo saada mukaan molempiin hankkeisiin, ja etenkin leikkikenttää puuhaamassa oli myös nuorempia perheellisiä kyläläisiä. Aivan viime vuosina väestön ikääntyminen on ehkä hieman näkynyt talkooväen määrässä, mutta toisaalta kylän rajat tuntuvat hämärtyneen ja toimintaan tullaan mukaan aiempaa kauempaa, Kivelä iloitsee.

Samaan aikaan aktiivisessa kyläyhdistyksessä on kasvanut myös uutta talkooväkeä. Kylän nuoret osallistuvat aktiivisesti toiminnan järjestämiseen.

– Esimerkiksi leikkikenttään investointi on ollut minusta merkittävässä roolissa siinä, että talo tulee tutuksi lap-

sille. Tämä on kaikenikäisten kokoontumispaikka. Kun lapset tulevat tänne jo pienenä mukaan touhuamaan, he oppivat ympäristön ja siten myös isompana on luontaista tulla mukaan, pohtii Kivelä.

Tämä on myös käytännössä osoittautunut todeksi.

– Kesäteatterifestivaalilla meillä oli eräs nuori grillimyyjä, ja tänä kesänä teatteripäivässä nuorisopöytä voimakahvilaa.

Tällä hetkellä Jokikylätalo on aktiivisesti ympärivuotisesti käytössä. Tiloissa järjestetään bingoa, jumppaa, teatteria ja monipuolisesti erilaisia tapahtumia. Tilaa vuokrataan perhejuhliin ja kokouksiin. Uusimpana investointina kyläyhdistys on rakentanut omalla kustannuksella terassin Jokikylätalon pätyyn.

– Talon toisessa päädyssä meillä on myös kaksi vuokra-asuntoa. Lisäksi kyläyhdistys pyörittää verollisena liiketoimintana omaa siivouspalvelua. Se tekee pääosin kotisiivouksia, ja työllistää tällä hetkellä 2-3 henkilöä. Talon ylläpitokustannuksia katetaan siivouspalvelun toiminnalla, Kivelä kertoo.

– Minusta Leader-hankkeet ovat olleet aivan ratkaisevassa asemassa siinä, että yhdistyksen toiminta on kehittynyt tälle tasolle. Ensimmäinen hanke paransi tilojen toiminnallisuutta, sen jälkeen täällä on järjestetty kaikkea aina ristiäisistä muistotilaisuuksiin.

Parantuneet harrastuspaikat ja siitä seurannut teatterin teko on kasvattanut yhdistyksen liikevaihtoa merkittävästi.

– Myös talon tunnettavuus parantunut, eikä onnistuneita tapahtumia olisi syntynyt ilman tehtyjä investointeja.

Säpinää-hankkeessa rakennettiin nouseva teatterikatsomo Jokikylätalon pätyyn.

Lastenkulttuurikeskus Lykyn toiminnan keskiössä on

elävä kulttuuriperintö

Lastenkulttuurikeskuksen kouluvierailulla esiteltiin paikallista hääperinnettä. Kuva: Lauri Oino

Julkaistu: 18.1.2023

Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III-tiedonvälityshanke

Keski-Pohjanmaalla on elävä kulttuuriperintö, joka nähdään osana alueen hyvinvointia, vetovoimaa ja sosiaalista eheyttä. Perinnettä halutaan myös siirtää uusille sukupolville, elävänä ja siten muuttuvanakin. Toive on, että kaikki ikäryhmät kokevat osallisuutta ylisukupolvisen perinteeseen. Lastenkulttuurikeskustoiminta ja -verkosto on 20 vuoden aikana levinnyt ympäri Suomea, mutta Keski-Pohjanmaalla sellaista ei vielä ollut. Tarve ja hyödyt ovat kuitenkin selvät. Lastenkulttuurin kautta vahvistuva kulttuurinen osallisuus on investointi lasten kykyyn toimia aktiivisina kansalaisina yhteiskunnassa läpi elämän. Jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla oikeus taiteen tekemiseen ja kokemiseen asuinpaikkaan ja perheen varallisuuteen katsomatta. Tämä oikeus on kiinni aikuisten teoista. Taidekasvatus kehittää luovaa ja kriittistä ajattelua sekä tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä taidot ja luovat kyvyt ovat avaimia monenlaisten kestäväan yhteiskuntaan liittyvien haasteiden ratkaisuun niin tänään kuin tulevaisuudessa.

Keski-Pohjanmaalla haluttiinkin rakentaa maakunnan omiin vahvuuksiin nojaava lastenkulttuuriverkosto, jotta alueen lastenkulttuuritarjonnan määrä, laatu, kattavuus ja koordinaatio saataisiin asianmukaiselle tasolle. Kansanmusiikki-instituutin hankkeessa perustettiin tätä tarkoitusta varten Lastenkulttuurikeskus Lykky. Lykky on lastenkulttuuriin erikoistunut verkosto, jossa toiminnan keskiössä on elävä kulttuuriperintö. – Lykky nimenä viestittää asioiden tuuppaamisesta liikkeelle, onnesta ja perinnepainopisteestä, sanahan tarkoittaa alueen murteessa myös neuleen silmukkaa, valottaa koulutusvastaava **Anni Järvelä**.

Lastenkulttuurikeskus Lykky pyrkii edistämään alueen lastenkulttuuria koordinoimalla lastenkulttuuriin liittyvää toimintaa sekä järjestämällä lastenkulttuuriin liittyviä tapahtumia. Perusajatuksena oli tuoda ammattimaisesti toteutettua lastenkulttuuria kaikkien alueen lasten ja nuorten saataville yhteisön tarpeet ja toiveet huomioiden. Kehittämispäällikkö **Lauri Oino** kertoo, että keskipohjalaisten koulujen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä. – Toiminnassa keskityttiin pitkälti koulupuolelle, jotta tavoitettaisiin tasa-arvoisesti kaikki lapset, eikä vain niitä, jotka käyvät ohjatuissa harrastuksissa, Oino kertoo.

Koulutusvastaava Anni Järvelä kertoo, että lastenkulttuuri on nimenomaan lapsille suunnattua ja lasten lähtökohdista rakennettua toimintaa, ja joka tukee lapsen kasvua ja kehitystä. Koulujen kulttuuri- ja taidekasvatusta tuettiin mm. koulukonserteilla, päiväkotikonserteilla, työpajoilla, ja koulujen iltapäivätoiminnan tai varhaiskasvatuksen yhteydessä toteutetuilla musiik-

kihetkillä. Lastenkulttuurikeskus Lykyn musiikkihetkiin sekä ohjattuihin tanssi-, soitto- ja taidetyöpajoihin osallistui hankeajana tuhansia keskipohjalaisia lapsia.

– Esimerkiksi vuoden 2019 keväällä toteutettu Kamukärry-työpaja kiersi kahdeksan alueen koulua, ja siihen osallistui noin 450 oppilasta. Koulupäivän aikana toteutetuissa työpajoissa rakennettiin tanssia, soittoa ja laulua sisältäviä esityksiä ammattimaisten ohjaajien avulla, Oino kertoo.

Koulujen taide- ja kulttuurikasvatuksen tukemisen lisäksi Lastenkulttuurikeskus Lykky on järjestänyt lastenkulttuuritapahtumia, tukenut kuntien kulttuurikasvatussuunnitelmatyötä ja pyrkinyt lisäämään alueen lastenkulttuuriolosuhteiden verkostoitumista. Oino kertoo, että tavoitteena on tukea kuntia kulttuurikasvatuksen toteuttamisessa suunnitelmallisesti, laadukkaasti ja kattavasti.

– Lastenkulttuurikeskusten liitto ja kulttuuriperintökasvatusseura on kehittänyt tähän mallia. Se edistäisi oman alueen elävän kulttuuriperinnön säilymistä ja hyvinvointia. Kulttuuriperintö tarvitsee tekoja ja yksilöitä pysyäkseen elävänä, Oino kertoo.

Lykky toimii Kaustiselta käsin, ja Lykyn käynnistäminen on osunut samaan ajankohtaan kuin kaustislaisen viulunsoitoperinteen nousu Unescon ihmiskunnan aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon sekä Lykky-hankkeen käynnistäneen Kansanmusiikki-instituutin akkreditointi Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen asiantuntijajärjestöksi ensimmäisenä järjestönä Suomessa.

– Kaustisen Unesco-buumi on antanut kulttuuriperintöpainotteisen Lykynkin käynnistämiseen vahvan myötätuulen. Huomioarvo on mahtava, mutta Lykky ei ole pelkkää viuluperinnettä eikä Unescon sopimus ole pelkkiä listauksia. Sen toimeenpano nostaa kulttuuriperinnön hyvin laaja-alaisesti keskeiseksi sosiaalisen ja kulttuurisen kestäväan kehityksen voimavaraksi – ja aina kestävästä kehityksestä puhuttaessa lapset ja nuoret ovat avainasemassa, Oino painottaa.

Keskuksen toimintaa sivuavat myös mm. kädentaitoihin, teatteriin ja museoihin liittyvät projektit, joita suunnitellaan maakunnan eri toimijoiden kanssa. Yhteistyö kuntien ja muiden toimijoiden kanssa on a ja o, ja yhteistyötä haetaan myös naapurimaakuntien ja muidenkin lastenkulttuurikeskusten kanssa, Oino toteaa.

Oinon mukaan työ on saatu nyt hyvään alkuun. Hankkeessa toteutettu ammattimainen lastenkulttuuri on hänen mukaansa saavuttanut kohderyhmän tasapuolisesti, ja lisännyt alueen lasten ja nuorten tietoisuutta omasta kulttuuriperinnöstään.

Kulttuuriperintöpainotteisella lastenkulttuuritoiminnalla on hänen mukaansa laajat ulottuvuudet.

– Yhä laajemmalle leviää ymmärrys siitä, että kestävä kehitys tarkoittaa myös sosiaalista ja kulttuurista kestävää kehitystä. On oivallettu, että yhteisöjen kulttuuriperintö ja sen siirtäminen seuraaville sukupolville on tässä keskeisessä asemassa, sekä turvaamisen kohteena että välineenä.

Lastenkulttuurikeskus sai hyvän alun ja vuoden 2019 aikana saatiin käynnistettyä normaali toiminta työpajoinen ja koululaiskonsertteineen. Koronavirusepidemian myötä toiminta piti tietysti sopeuttaa vallitsevaan tilanteeseen, ja tekeminen siirtyi pitkälti virtuaaliseksi keväällä 2020. Järvelä kertoo Lykyn toteuttaneen mm. videopohjaisia materiaalipaketteja ja Taiteilijoilta tekemistä koululaisille -tehtäväpaketteja.

– Toteutimme myös aikakapseliseikkailu -kokonaisuuden, jonka avulla tavoitettiin lapset myös silloin, kun kouluille ei konkreettisesti päästy. Aikakapselit ovat täräpönttöjä, joiden sisään oli laitettu kouluun liittyviä esineitä eri aikakausilta. Aikakapselit piilotettiin koulun maastoon, ja niiden löydyttyä lapset pääsivät perehtymään tietyn aikakauden koulunkäyntiin liittyvään kulttuuriin. Oppilaiden tehtävänä oli keksiä, mitä esineistöä he laittaisivat omalta ajaltaan aikakapseliin tulevaisuuden lasten ihmeteltäväksi, Oino kertoo.

Lykky osallistui myös virtuaaliversiona toteutetuille Kaustisen kansanmusiikkijuhlille. Koronatilanne aiheutti haasteita toiminnalle, mutta ulkoilmatapahtumien, virtuaalimateriaalien ja mielikuvituksen avulla saatiin onneksi toteutettua paljon suunniteltua sisältöä.

Lauri Oino sanoo, että tavoitteena on alusta saakka ollut saada Lykky kuntien ja valtion rahoitettavaksi. Silloin siitä tulee pysyvää toimintaa, joka ei ole katkolla aina hankkeen loppuessa.

Työ on saatu nyt hyvään alkuun. Hankkeessa toteutettu ammattimainen lastenkulttuuri on hänen mukaansa saavuttanut kohderyhmän tasapuolisesti, ja lisännyt alueen lasten ja nuorten tietoisuutta omasta kulttuuriperinnöstään.

– Alueella on selvästi tarvetta lastenkulttuurikeskukselle jatkossakin. Toivomme, että voimme jatkaa lastenkulttuurin edistämistä myös tulevaisuudessa, hän toteaa.

Leader-toiminnan avulla saadaan maaseudulle

korkean teknologian työpaikkoja

Julkaistu: 3.10.2018 verkkosivut
Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III -tiedonvälityshanke

Aurolahti 3D -suunnittelutoimisto on koneiden, laitteiden ja teollisuusputkistolinjojen suunnitteluun erikoistunut yritys. Kuusi vuotta sitten perustettu yritys toimii Toholammilla, ja työllistää toimitusjohtaja Janne Aurolahden lisäksi neljä henkilöä. Yrityksen pääliiketoimintaa on 3D-suunnittelu. Aurolahti 3D -suunnittelutoimiston asiakkaat tulevat pääosin elintarviketeollisuudesta, mutta yritys toimii laajasti myös muilla teollisuudenaloilla. Uusien ohjelmistojen hankkimisen tarkoituksena oli saattaa ohjelmistot ja laitteet nykyaikaiselle tasolle, ja mahdollistaa siten yrityksen kasvu ja kehitys. Uusien ohjelmistojen ansiosta Aurolahti 3D pystyy myös tarjoamaan asiakkaalle lisäarvoa laadukkaampien kuvien ja suunnitelmien kautta. Hankkeen tarkoituksena oli varmistaa Aurolahti 3D:n kilpailukyky ja työllistämismahdollisuudet hankkimalla sen käyttöön ohjelmistot, joiden avulla taataan asiakkaalle hyvä suunnittelutulos. – Hankkeen avulla voimme ottaa vastaan entistä suurempia projekteja, toimitusjohtaja Janne Aurolahti kertoo.

Hankittujen ohjelmistojen ansiosta Aurolahti 3D:n käytössä on uusi tekniikka. Käytössä olevalla tekniikalla malleista voi suunnitella havainnekuvia, eli miltä tuote näyttäisi aidossa ympäristössä. Tuotteita voi tarkastella eri lähestymiskulmista, ja suunnitella ja ideoida niihin lisäominaisuuksia. Aurolahti 3D tuottaa asiakkaille myös esityskuvia ennakkomarkkinointia varten. Esityskuvilla osoitetaan asiakkaille tuotteen laatu ja herätetään kiinnostus.

Aurolahti 3D:n pääasiallisia kilpailijoita ovat isot suunnittelutoimistot. Palvelujen tuottaminen ei kuitenkaan vaadi asiakkaan lähellä oloa, joten toimeksiantoja voi saada ympäri Suomea. Aurolahti 3D on suunnitellut esimerkiksi Valiolle, Finn Springille, Kovasatille ja Poutulle. Suunnittelupalvelua tarvitsevien yritysten määrä on kasvanut. Tavoitteena on saada suurempi osuus tulevista markkinoista.

– Mahdollisuuksia on paljon. Menemme osaaminen edellä eteenpäin, Aurolahti toteaa.

Hanke on mahdollistanut Aurolahti 3D:lle uusien työntekijöiden palkkaamisen, ja sen kautta yrityksen koon kasvattamisen. Janne Aurolahden mukaan Leader-toiminnan merkitys maaseudulla on suuri.

– Sen avulla voidaan taata myös tänne maaseudulle korkean teknologian työpaikkoja.

Katso video!

<https://www.youtube.com/watch?v=h1PAR1HGee0&t=2s>

Video: R-studio,
Lyhde III-tiedotushanke.

Katso video!

<https://www.youtube.com/watch?v=3TtnXDYRw-k&t=1s>

Video: Arto Kuorikoski

Luonnossa on mahdollisuuksia

Julkaistu: 20.11.2018. Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III -tiedonvälityshanke

Suomenselän alueella on aina eletty luonnosta. Kalastellen, metsästellen ja maataloudesta. Maatalouden rinnalle haluttiin keksiä uusia vaihtoehtoja, joiden avulla voi hyödyntää hienoa suomalaista luontoa. Luonto kiinnostaa nykyään etenkin hyvinvoinnin lähteenä.

Lisääntyvä kiinnostus luontomatkailuun tuo mahdollisuuksia alueemme yrittäjille. Keski-Pohjanmaalla on paljon erämaakohteita ja vaihtoehtoisia luontomatkailumahdollisuuksia.

Luonnossa on mahdollisuuksia -hankkeessa tiivistetään hankealueen ja muiden alueen luontoalan toimijoiden sekä eri sidosryhmien yhteistyötä. Hankkeessa rakennetaan luontoalan toimijoiden verkostoa. Verkoston avulla aktivoidaan yrittäjyyteen, sekä lisätään yrittäjien osaamista ja toimintamahdollisuuksia.

Koulutuspäällikkö **Matti Louhula** Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymästä kertoo, että hankkeella on monia yhteistyökumppaneita. Niihin kuuluu muun muassa Nuorisokeskus Villa Elba, Pirityiset, Reittien ja matkailupalveluiden Keski-Pohjanmaa -hanke, Kosek, Metsähallitus sekä vapaaehtoisia alueen yrittäjiä ja alueen luonnosta kiinnostuneita kansalaisia.

Eri tahojen avulla rakennetaan tiivistä luontoalan yrittäjien, toimijoiden ja sidosryhmien verkostoa sekä verkostoidutaan alan toimijoiden kanssa lähialueilla.

– Yhteistyössä rakennamme verkostomaista mallia luontoyrittäjyyteen. Pienistä puroista kasvaa isoja vesistöjä verkostojen avulla, Louhula kuvailee.

Louhula kertoo, että hankkeen tavoitteisiin kuuluu myös kehittää kestävää ja kustannustehokasta retkeilyreitistöjen kunnostusmenetelmää.

– Testikohteissa reitin kunnostus tehdään reitin alueella syntyneestä hakkeesta, hän kertoo.

Hyvä esimerkki hankkeen laajasta verkostoitumisesta ovat eurooppalaiset vapaaehtoiset nuoret, jotka ovat saapuneet Perhon Salamajärvelle rakentamaan retkeilyreittejä ja kunnostamaan taukopaikkoja.

– Näiden EVS-nuorien saaminen tänne Keski-Pohjanmaalle on monien eri tahojen pyrkimysten ja yhteistyön tulos.

Luonnossa on mahdollisuuksia -hankkeen pitkän tähtäimen tavoitteena on edistää elämys- ja hyvinvointitalouden kehittymistä hankealueella. Louhulan mukaan hanke vastaa siihen tarpeeseen, että luontoinfra eli retkeilyreitit ja taukopaikat ovat hyvässä kunnossa.

– Silloin luontoyrittäjien on hyvä kehittää toimintaansa. Yrittäjiin on saatu luotua uskoa alueen mahdollisuuksiin. Kolme uutta yritystä on jo syntynyt tämän hankkeen aikana, Louhula kertoo.

Luonnossa on mahdollisuuksia -hanke kilpaili Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan hankegaalan Hankemaailman helmet -finaalissa sarjassa Verkostojen rakentaja.

Katso video!

<https://www.youtube.com/watch?v=3-mCh6A9dMk>

Video: Arto Kuorikoski

Lähiluonnon elämyksiä

ja uusia retkipaikkoja

Pohjakallioilla valmistamassa ruokaa trangioilla.

Julkaistu: 8.11.2024. Teksti: Helena Koivusalo
Kuvat: Kälviän 4H-yhdistys, Tuire Matilainen

– **Ajatuksena** oli saada perheitä liikkeelle luontoon, ja sitä kautta tuoda alueen retkipaikkoja paremmin ihmisten tietoisuuteen, kuvailee Kälviän 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja Tuire Matilainen lähtötilaa yhdistyksen vuonna 2018 toteuttamalle Lähellä-hankkeelle.

Yleishyödyllinen kehittämissanke koostui kolmesta osasta: alueen retkipaikkakartoituksesta, kerho-, leiri- ja tapahtumatoiminnasta sekä ruokakasvatuksesta. Tavoitteena oli etenkin vahvistaa lasten ja nuorten luontosuhdetta, arvostusta ja ymmärrystä omasta lähiympäristöstä sekä tutustua lähiruokaan ja ruoan tuotantoon.

– Perinteisesti 4H-järjestössä metsäasiat ovat olleet kyllä tärkeitä, mutta se on enemmän ollut metsätaloudellista, esimerkiksi taimien istutusta. Luonto virkistys- ja harrastusnäkökulmasta ei ainakaan meillä Kälviän 4H-yhdistyksessä ollut aikaisemmin niin pinnalla, Matilainen sanoo.

Moni hankkeessa kehitetty asia on jäänyt elämään ja muodostunut osaksi yhdistyksen pysyvää toimintaa. Esimerkiksi lasten ja vanhempien yhteinen kerhotoiminta on jatkunut, samoin naisten luontokerho.

– Myös hankkeessa aloitettu tyttöjen erä- ja seikkailukerho jatkaa toimintaansa nyt kuudetta vuotta.

Vuoden 4H-kerhoksikin palkitun kerhon osallistujat ovat pian 18-vuotiaita, mutta yhä aktiivisesti mukana toiminnassa. Matilaisen mukaan on valtakunnallisestikin harvinaislaatuista, että 4H-yhdistys järjestää kerhotoimintaa aikuisille.

– Kerhoista on muodostunut osallistujille tärkeitä yhteisöjä. Yhdistyksen tavanomaisessa arjessa tällaisten toimintojen kehittämiseen ja käynnistämiseen ei olisi ollut mahdollisuutta, hän sanoo.

Erityisenä onnistumisena hankevetäjänä toimineen Matilaisen mieleen on jäänyt Lähellä-hankkeen puitteissa järjestetyt tapahtumat.

– Meillä oli useita ulkoilmatapahtumia ja ihmiset lähtivät hyvin liikkeelle. Pesäkiekolla järjestetty tunnelmallinen joululauluilta on jäänyt mieleen. Tuolloin järjestettiin myös ensimmäinen Joulupolku-tapahtuma Kälviällä, jonka yli 300 osallistujaa oli iloinen yllätys. Siitä on myös jäänyt jokavuotinen perinne.

Erityisen onnistuneeksi jo tehdyn kartoitustyön ajoitus ilmeni pian hankkeen päätyttyä, kun koronapandemia sulki maailman maaliskuussa 2020. Kokoontumisrajoitusten myötä tavanomaista kerhotoimintaa ei voitu järjestää, mutta Kälviän 4H-yhdistys hyödynsi kartoitettuja retkipaikkoja innostamalla perheitä omatoimiretkille.

– Teimme kätköjä ja aarrejahtoja erilaisiin retkipaikkoihin, ja jaoimme vinkkejä mistä käydä niitä etsimässä oman perheen kanssa.

Yhdistys sai paljon kiitosta uusista matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksista.

– Tilausta tällaiselle toiminnalle selkeästi oli. Moni löysi retkeilystä kokonaan uuden harrastuksen, ja hankkeen kautta saimme myös uusia osallistujia mukaan toimintaan, Matilainen päättää.

Tyttöjen erä- ja seikkailukerho suppailemassa.

Maailman pohjoisin pienmallastamo Toholammille?

Julkaistu: 20.11.2018

Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III -tiedonvälityshanke.

Kuvapankkikuva. Kuvaaja: Lucie Hosova

Pienmallastamo Toholammille -mallastuksesta moneksi hanke kilpaili Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan hankeaalassa sarjassa Ohjelmakauden oivallus.

Katso video!

<https://www.youtube.com/watch?v=2f9ZPQf77D4>

Video: Arto Kuorikoski

Pienpanimoiden kasvava suosio lisää kotimaisten erikoismaltaiden kysyntää. Kotimaista erikoismaltaiden tarjoajaa ei kuitenkaan ole. Toholammilla on käynnissä tutkimushanke, jossa selvitetään erikoismaltaiden tuotantomahdollisuuksia Keski-Pohjanmaalla.

Pienmallastamo Toholammille -hankkeen tavoitteena on selvittää paikallisten raaka-aineiden saatavuus ja soveltuvuus erikoismaltaiden ja mallasuutteen sekä gluteenittomien mallastuotteiden tuotantoon, selvittää erilaisia maltaiden jalostustekniikoita, sekä luoda teknis-taloudellinen malli erikoismaltaiden ja mallasuutteen tuotantoon, skaalattavassa muodossa.

Toholampi kuuluu vahvaan maanviljelysalueeseen, mutta mallasohraa siellä ei ole aiemmin viljelty. Pienmallastamo -hankkeen projektipäällikkö Jyrki Veijola kertoo, että mallastamo nähdään mahdollisuutena paikallisille viljelijöille, ja koko alueen kilpailukyvyille.

Alkuvaiheessa kartoitettiin maatalousyrittäjien kiinnostus mallasohran viljelyyn. Koeviljelyyn lähti mukaan viisi viljelijää, joista yksi viljelee luomulaatuista mallasohraa.

– Kuivasta kesästä huolimatta satotasot olivat hyvät. Mallasohralla viljelijän saama katetuotto olisi merkittävästi tavallista ohraa parempi, Veijola kertoo.

Kotimainen mallasohran tuottaminen tuntuu Veijolan mukaan järkevältä.

– Miksi tuoda erikoismallasta ulkomailta, jos voisimme tuottaa sitä Keski-Pohjanmaalla, hän kysyy.

Maltaan laatu maistuu lopputuloksessa

Veijolan mielestä pohjoinen ulottuvuus on mallastushankkeen olennainen vetovoimatekijä.

– Voimme tuottaa täällä maailman puhtainta ja pohjoisinta mallasohraa, Veijola kuvailee.

Kotimainen laadukas mallasohra on tervetullutta myös panimoyrittäjien näkökulmasta. Kysyntää selvitetään markkinatutkimuksella.

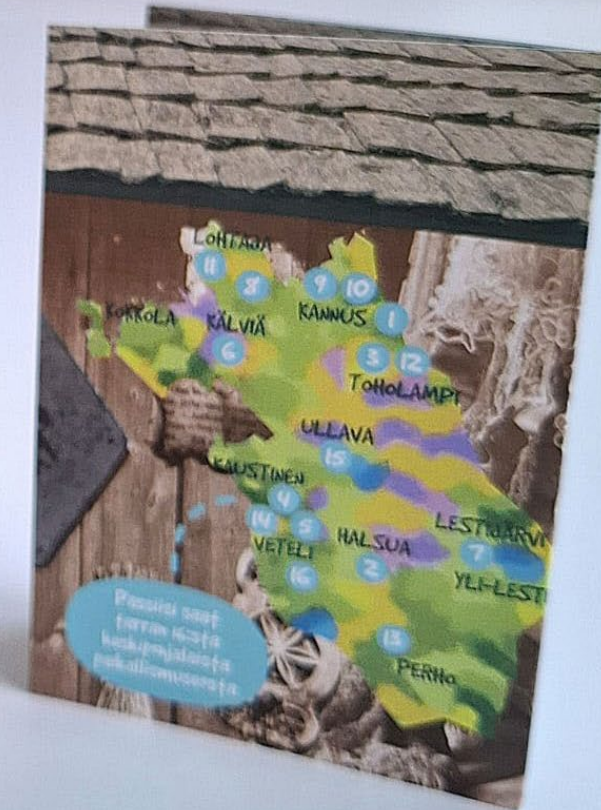
– Kotimaiselle erikoismallaille on kysyntää. Tasalaatuista kotimaista mallasta ei ole tähän asti ollut saatavilla. Maltaan laatu maistuu suoraan lopputuloksessa, Veijola kertoo.

Viljelyä kokeiltiin kolmella lajikkeella, joista yksi vaikuttaa olevan ylitse muiden. Näytteet on lähetetty laboratorioon, jossa selvitetään kemialliset ominaisuudet, esimerkiksi beetaglukaani ja valkuaispitoisuus.

– Valkuaispitoisuus vaikuttaa vaahtoutuvuuteen, eli se on yksi oluenvalmistuksen olennaisimpia kemiallisia tekijöitä.

Toholammilla olisi ehkä käytettävissä sopiva elintarviketeollisuuden tila, johon pienmallastamo voitaisiin rakentaa. Alkuinvestoinnin suuruus on Veijolan mukaan noin 1,5 miljoonaa euroa.

– Meillä on pian käsissämme loppulausunto. Toivon mukaan se osoittaa, että laitos kannattaa rakentaa, Veijola toivoo.

Museopassi koukkuna

Julkaistu 2018, Lyhde II -tiedotushanke

Teksti: Maija Ahonen

Keski-Pohjanmaan maaseutualueella toimii 16 paikallismuseota. Tähän joukkoon kuuluu myös Kaustisella sijaitseva Kraatari. Museot ottivat kesällä 2017 käyttöön keskipohjalaisen museopassin, jossa lasten ja lastenmielisten museo-oppaana seikkailee Vaatermoukka. Vaatermoukka on lempeä kummituseläin, joka värittää paikallismuseoiden kesää leikin ja elämysten kautta. Museopassin tavoitteena on houkutella lapsiperheitä museovierailulle. Täky on myös toiminut. Ensimmäisenä kesänä passeja jaettiin kolmisentuhatta.

– Meillekin moni tuli monia lapsiperheitä passin kanssa, kertoo Kraataria pyörittävän Virkkalan perinneseuran puheenjohtaja **Pekka Kivelä**.

Koska suuri osa museoista toimii vapaaehtoisvoimin, Kivelän mukaan kaikenlainen yhteistyö on enemmän kuin tervetullutta. Hän myös tietää omasta kokemuksesta, että lapset ja nuoret viihtyvät museoissa, kunhan heidät saadaan ensin houkuteltua paikalle ja paikallishistoria tarjoillaan houkuttelevina tarinoina.

Museopassin ideoi, tuotti ja markkinoi Keski-Pohjanmaan maakuntamuseon luotsaama Meidän museo -hanke, jonka tavoitteena oli nostaa paikallismuseoiden profiilia ja näkyvyyttä. Hanketta rahoittivat Leader-ryhmä Pirityiset ja Rieska-Leader.

Hankkeen keskeisenä kohderyhmänä olivat lapset ja nuoret, joita on haluttu innostaa tutustumaan oman paikkakunnan kulttuuriperintöön ja historiaan. Hanke tuotti myös oppimispaketin, jonka avulla koulut voivat tutustua alueensa paikallismuseoihin.

Vaikka Meidän museo -hanke päättyi keväällä 2018, museopassi ja oppimispaketti jatkavat eloaan alueen paikallismuseoissa.

Green Finn's marjarouheita myydään luontaistuotekaupoissa ympäri Suomen ja tuotetta menee myös kansainvälisille markkinoille.

Marjatuotteita maailmalle Vetelin Pulkkisesta

Julkaistu: 30.10.2024. Teksti ja kuvat: Helena Koivusalo

Pihatietä reunustavat satojen tyrnipensaiden rivistöt. Täällä Perhonjoen rannalla Vetelin Pulkkisessa **Kari Saari** on kasvattanut tyrniä jo 1980-luvulta lähtien. Nyt kotipihasta lähtee marjatuotteita liki päivittäin ympäri Suomen, sekä kansainvälisille markkinoille aina Japania ja Koreaa myöden.

–Tällä hetkellä viljelyssä on noin 10 000 pensasta tyrniä. Niiden lisäksi kasvatetaan myös mustaherukkaa, aroniaa ja omenaa. Saaren ja hänen puolisonsa **Hannele Åbyn** yritys Green Finance Oy valmistaa Vetelissä erilaisia marjamehuja, -öljyjä, -jauheita ja -rouheita. Greenfinn's brändin tuotteita myydään Suomessa noin 150 liikkeessä.

–**Tyrnin** viljelystä kaikki lähti liikkeelle. Aluksi teetettiin mehut muualla ja myöhemmin investoitiin omiin laitteisiin. Siitä tuotevalikoima on laajentunut vähitellen.

Ensimmäiset marjat mies muistelee myyneensä aikaan Juustoportille ja Riitan Herkulle. Nyt asiakkaita ovat useat alan tukkuliikkeet ja esimerkiksi valtakunnallinen luontaistuoteketju Ruohonjuuri. Kansainvälisiä kumppaneita on löytynyt esimerkiksi alan messuilta. Saari kertoo kiinnostuneensa terveysasioista jo aikaan ammattikoulun oppitunneilla.

– Metallialaa kuitenkin opiskelin ja niissä töissä kiersinkin maailmalla jonkin aikaa, mutta aina oli ikävä kotiin. Mies palasi Veteliin ja ryhtyi yrittäjäksi. Opiskeluajoilta seurannut kiinnostus innosti perehtymään marjojen terveysvaikutuksiin tarkemmin. Seuraavina vuosina alkoi vähitellen marjanviljely kotitalon mailla.

– Erilaisia lajikkeita on kokeiltu vuosien mittaan. Yksi talvi kaikki pensaat paleltuivat, toinen tyrnilajike taas osoittautui vaikeasti poimittavaksi. Tällä hetkellä meillä kasvaa suomalaista kantaa olevia Tytti- ja Terhi -lajikkei-

ta, ne on todettu kestäviksi ja meille sopiviksi.

Luonnonmarjojen tapaan säätilat vaikuttavat myös kasvatetun tyrnin satovaihteluun.

– Tämän vuoden tyrnisato jäi heikoksi, koska viime syksynä talvi tuli aikaisin ja lehti jäi puuhun. Marjat tulevat pensaan uuteen kasvustoon. Tänä kesänä kasvu on ollut runsasta, eli ensi kesäksi on taas odotettavissa parempi satonäkymä.

Marja-alan yrittäjyyden alkutaipaleella Saari opiskeli myös puutarhuriksi ja kävi luomukursseilla.

– 2000-luvun alussa Perhonjokilaakson alueella oli käynnissä elintarvikeprojekti, jonka kautta tuli puheeksi rahoitusmahdollisuudet yritykselle.

Saari ryhtyi investoimaan, ja kodin pihapiiriin rakennettiin yrityksen toimitilat. Lisätilaa ja uusia pakastuhuoneita on rakennettu toiminnan kasvaessa.

– Viimeisimpänä valmistui uusi pakastuhuone vuonna 2022. Sen rakentamiseen saatiin yritystukea ELY-keskukselta.

Myös Leader Pirityiset on rahoittanut yrityksen laitehankintoja vuonna 2019, kun marjarouheiden valmistusta varten hankittiin uutta konekantaa. Yritys tuottaa vuositasolla noin 100 000 pakkausta erilaisia marjavalmisteita.

Yrityksen arjessa Kari vastaa viljelystä ja tuotannosta, Hannele hoitaa pakkaamoa ja logistiikkaa. Kotitalon lisäksi yrityksellä on toimitilat myös Vetelin keskustassa.

– Siellä pidämme varastoa ja valmistamme esimerkiksi marjarouheet.

Pariskunnan lisäksi yrityksessä on yksi vakituinen työntekijä.

– Lilly tuli meille marjanpoimijaksi lähes kymmenen vuotta sitten. Hän osoittautui poikkeuksellisen tehokkaaksi työntekijäksi ja jäi sen myötä tänne pysyvästi.

Hänen vastuullaan on tuotantotöitä, sadonkorjuuta sekä marjanpoimijoiden rekrytoiminen.

–Poimijat ovat pääosin thaimaalaisia, joilla on pysyvä oleskelulupa Suomessa. Satokaudella työllistämme 5–15 marjanpoimijaa, Saari kertoo.

Saarella on takanaan lähes 40 vuoden yrittäjäura luonnontuotealalla, mutta samaan aikaan kehittämisintoa löytyy yhä. Halu uuden oppimiseen ei ole loppunut yrityksen kasvaessa.

Parhaillaankin on kehittyessä täysin uusi tuote.

–Se tulee liittymään omenoihin, yrittäjä paljastaa ja viittaa hallin seinustalla istutusta odottaviin omenapuun taimiin.

Hannele Åby vastaa yrityksen logistiikasta Vetelin keskustan toimitiloissa. Kari Saari on kasvattanut tyrniä Perhonjoen rannalla Vetelin Pulkkisessa jo 1980-luvulta lähtien.

Metsästys luo monelle merkittävän yhteisön

Hirvenpyyntikausi käynnistyi Keski-Pohjanmaalla perinteiseen tapaan lokakuun toisena viikonloppuna. Metsästys on maaseudulla suosittu harrastus, ja se näkyy myös alueelle myönnetyissä hankerahoituksissa. Leader Pirityiset jakoi vuosina 2014–2022 julkista tukea EU:n maaseuturahastosta toiminta-alueensa metsästyseuroille ja ampumaradoille yhteensä lähes 254 500 euroa. Hankerahoituksilla yleishyödylliset yhteisöt muun muassa kunnostivat tiloja, rakensivat uutta, paransivat ampumaratoja ja hankkivat simulaattoreita. Yhteensä kymmenen hankkeen yhteenlasketut kokonaiskustannukset olivat peräti 710 000 euroa.

Riistakeskuksen mukaan aktiivisia metsästyksen harrastajia Pirityisten toiminta-alueella oli vuonna 2023 yhteensä lähes 4000 henkilöä*. Metsästyskortin omaavien harrastajien lisäksi hankkeissa rakennettuja tiloja ja toimintaympäristöjä hyödyntävät myös muut ammunnan harrastajat ja seurojen ulkopuoliset toimijat, eli toteutettujen hankkeiden vaikutukset kohdistuvat huomattavaan käyttäjämäärään.

Yksi alueen suurimmista metsästyseuroista löytyy Kokkolan kaupungista, entisen Lohtajan kunnan alueelta.

– Lohtajan metsästyseurassa meillä on jäseniä yli 500, kun koko pitäjän väki on samassa seurassa. Naapureissa tässä saattaa olla seitsemänkin metsästyseuraa saman kunnan alueella, laskeskelee yhdistyksen puheenjohtaja **Mikko Erkkilä**.

Vuonna 2019 Lohtajan Metsästysseura toteutti Pirityisten tuella mittavan investoinnin rakentaessaan nykyaikaisen lahtirakennuksen metsästysmajan pihapiiriin Lohtajan Houraatissa.

– Halusimme parantaa tilojen toiminnallisuutta ja etenkin hygieenisyyttä, Erkkilä kertoo. Aiempaa suuremmassa lahtirakennuksessa on reilusti tilaa.

– Uuden rakennuksen kanssa ei varmaan koskaan tule sitä tilannetta, että tila loppuisi kesken, sanoo Erkkilä viitaten viime vuosina vähentyneisiin pyyntilupiin.

– Juuri kun saatiin tilat tehtyä, niin väheni hirviluvat. Toissa vuonna lupia oli vain 29, vuosi sitten 34, ja tälle vuodelle saatiin 50. Eli hienoista nousua on näkyvissä, ja tilaa meillä on nyt hyvin.

Lahtirakennus on aktiivisessa käytössä syksystä kevätvälle hirven- ja kauriinyönnin aikana. Lisäksi tiloissa nyljetään tarvittaessa viranomaisyhteistyönä alueen kolarihirvet. Uudet tilat ovat entisestään lisänneet harrastuksen mielekkyyttä.

– Nyt on lämpimät ja hygieeniset tilat, ja ne pidetään tosi hyvässä kunnossa, eli mukava siinä on harrastaa, sanoo 45 vuoden ajan hirvimetsällä kulkenut Erkkilä.

– Hirvenpyyntiporukan keski-ikä alkaa olla lähempänä 60 vuotta, mutta muutamia nuoriakin on onneksi mukana. Uudessa lahtirakennuksessa riittääkin tilaa ja mahdollisuuksia myös seuraavan sukupolven lohtajalaismetsästäjille.

Metsästyksen ja riistan arvostus näkyi Pirityisten Juurevat kylät -ohjelmakaudella jo strategian linjauksissa. Luonnonvarojen hyödyntäminen ja elintarvikkeiden jatkojalostus oli yksi ohjelmakaudelle asetetuista strategisista tavoitteista. Metsästys ja riista-ala nähtiin kokonaisuudessaan hyvinvointia lisäävänä toimintana, ja myös mahdollisuutena alueen matkailulle. Metsästys on monelle läpi elämän jatkuva harrastus. Tuttu jahtiporukka muodostaa tärkeän yhteisön, ja luonnossa liikkuminen lisää hyvinvointia. Metsästyseuroissa myös tieto paikallisesta luonnosta ja alueen käytännöistä siirtyy perintönä kokeneilta konkareilta joukon nuoremmille jäsenille.

Perhossa alueen seitsemän metsästyseuraa yhdisti voimansa Perhon ampumaratayhdistyksen kanssa, ja kuntaan rakennettiin harrastajien yhteinen kokoontumistila Pirityisten tuella. Hirvaanlinnaksi nimetty raken-

nus valmistui vuonna 2020 ampumaradan yhteyteen ja on ollut siitä lähtien aktiivisessa käytössä.

– Paikallisten metsästyseurojen lähes kaikki kokoustoiminta on siirtynyt tänne. Myös Perhon riistanhoitoyhdistys järjestää kaiken toimintansa Hirvaanlinnassa. Lisäksi rakennusta vuokrataan paikallisille kyläläisille juhla- ja kokoustilaksi. Se on vaikuttanut positiivisesti ja kokonaisvaltaisesti koko Perhon yhdistystoimintaan, kuvailee Perhon ampumaratayhdistyksen sihtööri **Sami Kortelainen**.

Ampumaradan toiminta on aktivoitunut yhteisen kokoontumistilan myötä.

– Kokousten yhteydessä seuroilla on yleensä ammunnat, ja riistanhoitoyhdistys järjestää 10–15 harjoituskertaa kesässä, kertoo Kortelainen, joka toimii myös Perhon riistanhoitoyhdistyksen toiminnanohjaajana.

Perhossa nuorisotoiminta lajin parissa on vahvaa.

– Näkisin, että meillä on melko valoisa tulevaisuus metsästyksen suhteen. Täällä on säännöllisesti pyörivä eräkerho, jossa on mukana noin 20 nuorta. Lisäksi tehdään aktiivisesti työtä kouluilla, ja vuosittain uusia nuoria metsästyskortin suorittajia on parikymmentä.

Nuorten innostamiseksi lajin pariin Kortelainen suosittelee kouluille jalkautumista.

– Se, että luontoon pääsee tutustumaan jo ihan alaluokilla, ja kerhotoiminnan kautta sitten voidaan tutustuttaa lapsia vähitellen myös metsästyksen. Se on lääke ollut ainakin meillä Perhossa, Kortelainen pohtii.

Myös käynnissä olevalla rahoituskaudella (2023–27) Pirityiset on puoltanut kaksi yleishyödyllistä metsästyksen liittyvää hankerahoitusta. Molemmat hankkeet on toteutettu Perhossa. Piispasen Pirtin eränkävijät kunnostavat hankerahoituksella pirttiä ja rakentavat riistan käsittelyvajan, Perhon ampumaratayhdistykselle puolestaan on rahoitettu ammuntasimulaattorin hankintaa.

– Simulaattori mahdollistaa ympärivuotisen harjoittelun. Se on myös hyvin helppo tapa tutustuttaa nuoret ampumaharrastuksen pariin, ja toimii harjoitteena ihan kaikille metsästäjille. Osaltaan se lisää myös turvallisuutta, kun aseiden käyttöön totutellaan turvallisesti simulaattorin avulla, Kortelainen muistuttaa.

Julkaistu: 22.10.2024
Teksti: Helena Koivusalo

Kuvassa Lohtajan metsästyseuran jahtiväkeä lähdössä hirvimetsälle lokakuussa 2024. Kuva: Heidi Erkkilä

Aallot lyövät rantakallioon Lestijärven kaakkoisrannalla. Riemuhiekantien päästä löytyy tilava parkkipaikka ja maisema avautuu yli 10 kilometrin pituisen järven selälle. Riukuaidan reunustama neulaspolku johtaa uudistetun saunarakennuksen sivu, päättyen vakuuttavan hirsikämpän rappusille.

Olemme Lestin Kämppäosuuskunnan omistaman Pomokallion kämpän pihassa, Pomokallion luontopolun lähtöpisteessä. Tuuli käy järveltä, mutta paikalle saapuneet osakkaat vakuuttavat kyseessä olevan vain lep-poisan syystuulen.

– Kun oikein kunnolla tuulee, niin pärskeet lentävät kämpän rappusille saakka, naurahtaa osuuskunnan puheenjohtaja Väinö Haapakoski.

Lestin kämppäosuuskunta toteutti vuosina 2017–2019 alueella kehittämishankkeen, jossa kunnostettiin pihapiirin saunarakennus ja rakennettiin monipuolinen luontopolku sekä 20 rastin kiintorastiverkosto Pomokallion ympäristöön Lestijärven rannalle.

Ymmärtääkseen hankkeen tarvetta ja mittakaavaa, on kurkistettava ensin hieman kauemmas historiaan. Tutustutaan ensin Pomokallion kämppään, joka on kokenut mittavan uudistuksen osuuskunnan aiemmassa hankkeessa.

– Vuonna 2013 kunnostettiin kämpä ihan uuteen uskoon. Puolet rakennuksesta haluttiin entisöidä museotuvaksi ja toiselle puolelle tehtiin nykyajan vaatimukset täyttävän kesämökin tilat. Käytännössä jäljelle jäi vanhat hirsiseinät, kaikki muu purettiin. Hirsiseiniä nos-

tettiin, koko kämpän tilat eristettiin ja sähköistettiin, luettelee hankevetäjänä toiminut Haapakoski.

Osuuskunta ei ole aivan tyypillisimmästä päästä yleishyödyllisen hankkeen hakijana.

– Asiaa pohdittiin aluksi myös Leader-ryhmässä, mutta osuuskunnan sääntöihin tutustuttuaan he totesivat toiminnan soveltuvan rahoitettavaksi.

Lestin Kämppäosuuskunnan säännöissä osuuskunnan tarkoituksena on määritelty vanhan rakennuskulttuurin ylläpitäminen, nuorison kouluttaminen ja virkistyspalvelujen tarjoaminen jäsenistölle sekä metsäalan henkilöstölle.

– Esimerkiksi metsäalan opiskelijat Kannuksesta vierailevat täällä säännöllisesti ja osakkaat antavat myös neuvontaa metsäaiheisista asioista.

Tehdyn remontin myötä rakennuksen käyttöaste nousi merkittävästi. Kesäaikaan rakennus on osakkaiden käytössä, syksystä kevääseen kämppää on mahdollista vuokrata myös ulkopuoliseen käyttöön.

Kämpän lisääntyneen käytön myötä heräsi toive saada myös pihapiirin saunasta talvikäyttöinen.

– Samalla tarkasteltiin jälleen sääntöjä. Halusimme entisestään lisätä siellä mainittua nuorison koulutusta, joten päädyimme rakentamaan Pomokallion luontopolkua. Tavoitteena oli, että sen kautta voimme levittää metsäalan tietoisuutta lapsille ja nuorille. Lisäksi tehtiin polun ympäristöön kiintorastiverkosto suunnitus-karttoineen.

Pomokallion luontopolku Lestijärvellä yllättää monipuolisuudellaan

Väinö Haapakoski esittelee alueen luonnon erityispiirteitä Pomokallion polulla.

Luontopolun rakentamisen lisäksi hankkeessa uusittiin myös kämpän saunarakennus.

Luontopolun varrella on 20 infotaulua, joissa kerrotaan paikallisesta luonnosta ja alueen historiasta.

Pomokallio sijaitsee Lestijärven kaakkoisrannalla. Kämpän edustalla ranta on kirjaimellisesti kalliota.

Luontopolun lähtöpiste on kämpän parkkipaikalla. Pomokallion polku on pituudeltaan 1,2 kilometrin mittainen. Paikallista luontoa, metsätyyppejä ja maisemaa esittelevä kohde on esteetön, ja soveltuukin erityisen hyvin vierailuun lasten kanssa.

Kohde on yllättävän monipuolinen. Reilun kilometrin matkalla maasto on vaihtelevaa, ja reitille on onnistuttu mahdollistamaan 20 infotaulua. Niissä tutustutaan niin puulajeihin kuin Lestijärven linnustoonkin, mutta mahtuu matkan varrelle myös luonnontilainen puro, vanha tervahaudan pohja sekä Ilolan metsänvartijatilan rauniot. Vastaanotto luontopolulle on ollut hyvä.

– Lestin koululaiset ovat vierailleet täällä lähes vuosittain ja pienempiä ryhmiä on käynyt säännöllisesti polun valmistumisesta lähtien. Viimeisimpänä virkistyspäivää oli viettämässä Eläkeliiton Lestijärven yhdistys, Haapakoski kertoo.

Osuuskunnan jäsenet ovat usein mukana opastamassa vierailijoita polun yksityiskohtiin, niin myös tämän haastattelun yhteydessä.

Matkan varrella ei jää epäselväksi, että oppaana on metsäalan ammattilaiset, niin vankka kokemus kuuluu Väinö Haapakosken ja Martti Hihnalan puheessa miesten kertoessa alueen luonnon yksityiskohdista.

Jäsenten omaa osaamista on hyödynnetty myös polun rakentamisessa.

– Kaikki on pyritty tekemään talkoilla mitä pystyi: suunnittelu, vanhan saunan purku, polun rakenteiden ja so- rastuksien ajo. Myös reitin opastaulujen tekstit suunniteltiin ja laadittiin itse, luettelee Haapakoski.

Taulujen upeat valokuvat ovat myös osa talkootyötä, sillä osakkaista Kauko Olkkonen on taltioinut eläimet ja maisemat kameraansa aivan luontopolun lähiluonnossa.

Kauko Olkkonen, Martti Hihnala ja Väinö Haapakoski ovat Lestin Kämpöosuuskunnan jäseninä osallistuneet aktiivisesti hankkeiden toteutukseen.

Metsäkämpän historiaa

- Kämpä rakennettiin vuonna 1920 metsureiden majoituspaikaksi pikkuradan varteen.
- Vuonna 1965 Keski-Pohjanmaan Metsäteknikot ry (myöh. METO) osti kämpän ja siirsi sen nykyiselle paikalle Metsähallitukselta vuokratulle tontille. Pitkään se palveli metsätoimihenkilöiden virkistyskäytössä.
- Vuosituhannen vaihteessa Metsäalan asiantuntijat ry METO:n Keski-Pohjanmaan piiriyhdistys päätti luopua paikasta. Osa jäsenistöstä oli halukkaita jatkamaan kämpän käyttöä.
- Lestin Kämpöosuuskunta perustettiin 2001 ja ostettiin tontti Metsähallitukselta.
- Vuosien mittaan osakkaiden vaatimustaso kasvoi ja kämpän toimivuutta haluttiin parantaa.
- Vuonna 2013 osuuskunta teki kämpälle mittavan remontin. Hankkeen kokonais- kustannukset olivat 102 000 euroa ja hankkeeseen saatiin 30 % tuki Pirityiset ry:ltä.

Uusi Kraatari avaa näkymät kauas kotiseutuhistoriaan

Julkaistu 27.12.2018
Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III -tiedonvälityshanke

Wirkkalan taiteilija- ja käsityöläissuvun 150-vuotias kotitalo oli ollut pitkään tyhjiään. Sinä aikana rakennus oli pahoin rapistunut. Vettä oli satanut katosta sisään, ikkunat kivitetty säpäleiksi, ja talo oli muutenkin surkeassa kunnossa. Wirkkalan sukua ja alueen asukkaita talon huono kunto harmitti. Erityisen surulliseksi tilanteen teki se, että Kraatarin talona tunnetulla rakennuksella oli kulttuurihistoriallista arvoa. Historiallisen kohteen laiminlyönti ei tuntunut oikealta.

Kraatarin talo oli rakennettu nälkävuosien päättyessä vuonna 1868. Sen seinien sisällä alkoi tunnettu kaustislainen taiteilija- ja käsityöläisperinne. Juho Wirkkala oli arvostettu käsityötaituri, joka toi Kaustiselle Amerikan vuosina ansaituilla rahoilla ostetun Singer-ompelukoneen. Juhon ja Anna-Liisan pojasta Ilmarista kasvoi kuuluisa taiteilija, kuvanveistäjä ja hautausmaa-arkkitehti. Perheen toinen poika Otto taas sai perinnöksi räätälinopin. Hän jatkoi isänsä työtä, ja asui talossa kuolemaansa saakka.

Sittemmin suku hajaantui ympäri Suomea, talon omistussuhteet vaihtelivat, ja monien sukutalojen tapaan rakennuksen kohtalona oli jäädä tyhjäksi. Rakennusta oli kyllä yritetty siirtää. Yritykset kaatuivat suojelukohteena olevan talon kaavamääräyksiin.

Kaustisella ei kuitenkaan luovutettu. Perustettiin Wirkkalan perinneseura, jonka tarkoituksena oli löytää ratkaisu Kraatarin talon henkiinherättämiseen.

– Muistin äitini velvoittavat sanat, että talo pitäisi laittaa kuntoon, perinneseuran puheenjohtaja **Pekka Kivelä** muistelee.

Mittavan projektin alku ei vaikuttanut lupaavalta. Kaikki taloa arvioimassa käyneet olivat sitä mieltä, että sen pelastaminen olisi mahdotonta. Sitten paikalle käveli perinnerakentamisen ekspertti, joka totesi, että hyvähän tästä tulee.

Kraatarin talolle löytyi viranomaisillekin kelpaava perinnerakentamiseen kaavoitettu tontti Pajalasta. Talo luovattiin kunnostaa yleiseen käyttöön. Kun vielä Pirityiset myönsi tarvittavan hankerahoituksen, Kraatarin talon mittava siirto- ja kunnostusprosessi saattoi alkaa.

– Tavoitteena oli herättää Kraatari henkiin, ja kunnostaa se paitsi museoksi, myös kylän yhteiseksi kokoontumispaikaksi, Kivelä kertoo.

Kivelä piti projektin lukuisia lankoja käsissään.

– Avuksi kutsuttiin perinnerakentamisen ammattilaisia, ja iso joukko talkooväkeä. Projektin läpivieminen vaati yhteistyötä lukuisten eri tahojen kanssa, Kivelä kertoo. Valmista tuli lopulta yllättävän nopeasti. Kesäkuussa

2017 vanha ränsistynyt sukutalo avasi ovensa uutena kukoistavana Kraatarina.

Kraatarin talo on avoinna yleisölle, ja siellä järjestetään konsertteja, perhejuhlia ja pienimuotoisia tapahtumia.

– Haluamme tarjota taloa kaikkiiin kulttuurista, käsityöperinnestä ja kotiseututyötä viljeleviin tarkoituksiin, Kivelä painottaa.

Talo on sisustettu muistuttamaan vanhaa käsityöläisperheen kotia, jossa eri huoneet tuovat muistoja eri aikakausilta. Yksi talon huoneista on sisustettu kraatarin työhuoneeksi. Lisäksi talossa on morsiuskamari ja amerikankamari. Talon vinttikamarissa on sodanjälkeisen ajan tunnelmaa. Radiosta kuuluu Metro-tyttöjen laulua, ja Pekka Tiilikaisen selostusta Helsingin olympiakisoista. Talossa asustaa luonnollisesti myös kummitus, jonka aiheuttamia kolinoita saattaa kuulla alakertaan asti.

– Amerikasta tuotu ompelukone, työhuoneen tarvikkeet, matka-arkut ja lukuisat muut esineet muistuttavat talon alkuperäisestä historiasta. Tänne on talletettu myös Ilmari ja Tapio Wirkkalan taiteilijaperinnettä, Kivelä kertoo.

Kraatarin talon kunnostus on hieno osoitus yhteisöllisyydestä, kotiseuturakkaudesta ja perinteiden kunnioittamisesta. Uusi Kraatari herättää muistoja menneistä, ja avaa uusillekin sukupolville näkymän edellisiin vuosisatoihin.

– Voimme tuoda esiin kaikkea sellaista, mikä on toiminnallista, arvokasta ja kunnioittaa vanhojen käsityöperinteiden historiaa, Kivelä kertoo.

Katso video!

<https://www.youtube.com/watch?v=u5U4myweiis>

Video: Arto Kuorikoski

Kraatarin tupa henkii historiaa. Kuva: Krista Järvelä

Susanna Hakala-Virkkala ja islanninhevonen Herkir.

Susanna Hakala-Virkkala yhdisti rakkaan eläinharrastuksen ja hoitotyön *yrittäjäksi*

Julkaistu 3.3.2021

Teksti ja kuvat: Anu Kauppila

Alitalon tilan pihassa tulijan ottaa vastaan rauhallinen kaksikko, minihevonen Hilma ja islanninhevonen Herkir. Sisällä tallissa lampaat kurkistelevat olisiko vierailijalla jotakin tarjottavaa. Kaustisen Virkkalan kylällä sijaitsevat entisen siitossikalan tilat muutettiin kaksi vuotta sitten Green Care -hoivamaatilan tarpeisiin sopiviksi.

Susanna Hakala-Virkkalan perustama Alitalon tila tarjoaa eläinavusteisia Green Care-palveluja, muun muassa työtoimintaa erityisryhmille. Kohderyhmänä ovat mielenterveyskuntoutujat ja kehitysvammaiset. Yritys on hyväksytty Soiten, eli Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän yksityiseksi palveluntuottajaksi. Hakala-Virkkalalla oli takanaan kymmenen vuoden kokemus työskentelystä mielenterveyskuntoutujien parissa. Ammatiltaan hän on sekä sairaanhoitaja että terveydenhoitaja, ja hänellä on lisäksi mielenterveys- ja päihdetyön lähihoitajan koulutus. Päivätoista kotiutuessa Hakala-Virkkalaa odotti päivittäin eläinlauma, johon kuuluu muun muassa hevosia, kissoja, koiria, kaneja ja lampaita.

– Jossain vaiheessa heräsi ajatus, voisiko rakkaan eläinharrastuksen ja hoitotyön yhdistää, hän kertoo.

Hakala-Virkkala kertoo, että eläimet ovat olleet tärkeä osa hänen elämänsä lapsuudesta saakka. Muutto maaseudulle mahdollisti niiden hoidon omassa pihapiirissä. Hän halusi antaa osaamisensa ja ammattitaitonsa ihmisille, jotka ovat valmiita ottamaan vastaan sen mitä eläimillä ja maatilaympäristöllä on tarjota. Hakala-Virkkala suoritti ensin yrittäjän ammattitutkinnon ja Green Caren perusopinnot.

– Itse voimaannun maaseudun rauhasta, maatilaympäristöstä ja eläinten seurasta ja hoitamisesta. Siitäkin syystä uskon Green Careen, hän kertoo.

Hakala-Virkkala on vakuuttunut, että eläinavusteinen toiminta voi olla merkittävä vaikuttaja ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Green Care eli luontovoima tarkoittaa toimintaa, jossa luontoa käytetään tavoitteellisesti ja tietoisesti ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Alitalon tilalla on tavoitteena muodostaa ystävyys-suhteita yli erilaisten rajojen. Hakala-Virkkala kokee luoneensa tilalle lämpimän yhteisön, jossa jokainen osallistuja voi tuntea olevansa merkittävässä roolissa. Hänen mukaansa yhteinen toiminta tutussa paikassa synnyttää tärkeän yhteisöllisyyden tunteen.

– Yhteisöllisyydestä löytyy uutta voimaa. Jokainen osallistuja on omalta osaltaan rakentamassa yhteisöllisyyttä, ja jokainen vaikuttaa sen lopputulokseen, hän kuvailee. Alitalon tilan tarjoama eläinavusteinen työtoiminta tarjoaa asiakkaille yhteisöllisyyden lisäksi arjesta irrottautumista, mutta tuo samalla arkeen rutiinia ja rakennetta. Tilalle tultaessa jaetaan työtehtävät, ja täytetään eläinten perustarpeet.

– Pohjalla on ajatus, että eläimillä on samat perustarpeet kuin ihmisilläkin, kuten lämpö, ravinto ja turvallisuus.

Eläinten kautta tapahtuva peruselämäntaitojen opettelu mahdollistaa Hakala-Virkkalan mukaan asiakkaan oman pohdinnan heräämiseen.

– Saadessaan mahdollisuuden hoitaa toista, kynnys peilata näitä asioita omaan elämään pienenee. Painotamme asiakkaan tärkeää osallisuutta eläinten arjessa. Kiitokselle onkin sija jokaisen työtoimintapäivän jälkeen, kun ahkerat asiakkaat palailevat koteihin tai yksiköihin, hän kertoo.

Pirityiset myönsi Alitalon tilalle investointituen, jonka avulla tilat muutettiin Green Care -toimintaan sopiviksi. Tuen avulla kunnostettiin maatilarakennusta, parannettiin tonttia, rakennettiin sosiaalitilat ja eläinsuojat, sekä kunnostettiin piha-alue esteettömän ja helpon vuorovaihtuuden mahdollistavaksi ympäristöksi.

– Remonttia tehtiin sekä sisällä että ulkona, jotta tilat saatiin yritystoimintaan sopiviksi. Ajatuksena oli luoda tästä paikka, joka on ikään kuin henkäys menneestä yhdistettynä nykyaikaan, yrittäjä kuvailee.

Toiminnan aloittamista helpotti se, että suurin osa eläimistä oli valmiina, ja taustalla pitkä kokemus niiden

hoidosta. Alitalon tila on poikkeuksellinen Green Care –tila siinä mielessä, että kaikki eläimet ovat kotieläimiä. Yleensä Green Care –toiminta painottuu tuotantotiloihin.

– Täällä meillä eläimet ovat vain tuottamassa iloa, Hakala-Virkkala hymyilee.

Green Care on kohtuullisen uusi, mutta nouseva toimiala. Luontolähtöiset menetelmät laajenevat koko ajan sosiaali- ja terveyspalveluissa. Kunnille Green Care tuo uusia palveluja ja pienyrittäjiä. Maaseudun elinvoima perustuu paitsi resursseihin, myös hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen, sosiaaliseen pääomaan, toimintakykyyn ja uudistumiseen. Pienikin kunta voi olla elinvoimainen. Elinvoiman ytimessä ovat usein nimenomaan pienet yritykset, tutut palvelutarjoajat, osaaminen, joustavuus ja yhteisöllisyys.

– Tämä on asiakastyötä, jossa saan yhdistää ammattitaitoni tuomat mahdollisuudet, ja tarjota uusia palveluja alueella, Hakala-Virkkala kertoo.

Asiakkaita tulee esimerkiksi läheisestä toimintakeskuksesta. Green Care -työtoiminnan lisäksi Alitalon tilalle voi varata yksityisvierailun esimerkiksi hoivayksiköstä, jonka avulla pääsee hoitamaan eläimiä ja nauttimaan niiden seurasta. Lapsille Alitalon tila tarjoaa satunnaisesti erilaisia kerhoja ja lapsiparkkitoimintaa. Lapsiparkissa pääsee ikätasoisesti tutustumaan ja puuhailemaan maatilalle.

– Tulevaisuudessa tullaan mahdollisesti työskentelemään myös lastensuojelun, varhaiskasvatuksen ja ikääntyneiden parissa.

Green Care -toiminta sopii Hakala-Virkkalan mukaan kaikille, jotka pitävät eläimistä tai eivät ainakaan liiaksi pelkää niitä. Eläimille kaikki ovat samanarvoisia.

– Ne eivät erottele ihmisiä erityispiirteiden tai ominai-

suuksien mukaan, vaan hyväksyvät tasavertaisesti kaikki. Eläinten kanssa työskennellessä ihminen saa itseluot- tamusta ja onnistumisen kokemuksia. Hakala-Virkkalan mukaan se myös edistää osallistumista ja sosiaalista kanssakäymistä.

– Monet ovat vain kotona. Mutta kun he uskaltavat tulla tänne, he uskaltavat mennä muuallekin yhteiskuntaan. Teen työtä, jolla on merkitystä, hän uskoo.

Koronatilanne vaikutti merkittävästi toiminnan aloittamiseen keväällä 2020. Poikkeustila julistettiin Suomessa vain kahta viikkoa ennen kuin tilan toiminta oli tarkoitus käynnistää. Loppukesästä Alitalon tilan ovet kuitenkin saatiin auki.

– Olemme saaneet toimia asiakkaiden kanssa erityisjärjestelyin, ja suosituksia sekä määräyksiä noudattaen. Olen äärimmäisen kiitollinen, että asiakkaat ovat käyneet työtoiminnassa myös tällaisessa tilanteessa, Hakala-Virkkala kiittää. Koronatilanne elää koko ajan, ja pieni epävarmuus on arjessa ja yrittäjyydessä läsnä päivästä toiseen. Hakala-Virkkalan mukaan pahinta olisi se, että koronatilanne pahenisi niin merkittävästi, että työtoiminta keskeyttäisi.

– Ainut keino yrittää jollain tasolla vaikuttaa tilanteeseen on miettiä tarkkana omaa ja lähipiirin toimintaa, jotta voin omalta osaltani tarjota turvallista palvelua, hän miettii.

Hakala-Virkkala kertoo koronatilanteen kestäneen jo niin kauan, että siihen on tietyllä tavalla tottunut. Tulevaisuudensuunnitelmia on alkanut muodostua ”uuden normaalin” puitteissa.

– Koen, että eläinavusteisuus ja luonnonläheisyys ovat yrittäjyyteni kannalta valtteja, koska näinä vaikeina aikoina sekä eläimet että luonto tarjoavat lohtua, iloa ja voimavaroja arkeen, hän kuvailee.

Uusi elämä uudella paikalla

Julkaistu 2018, Lyhde II -tiedotushanke
Teksti: Majja Ahonen
Kuva: Krista Järvelä

Aivan kuin se olisi ollut siinä aina. Tämä tulee mieleen, kun katselee Kaustisella Pajalan talorivistössä seisovaa 150-vuotiasta hirsitaloa. Vaan eipä ole ollut. Rakennus on seisonut nykyisellä paikalla vasta syksystä 2016, jolloin talo tuotiin Pajalaan reilun kilometrin päästä. Siirron jälkeen rakennus on kunnostettu kodikkaaksi Kraatarimuseoksi ja kokoontumistilaksi. Vanhalla paikalla talo näytti tyystin toiselta. Wirkkalan taiteilija- ja käsityöläissuvun vanha kotitalo oli ollut oman onnensa nojassa liki 50 vuotta. Näky oli surkea: katto oli rikki ja sisään valunut vesi oli hapertanut hirsii. Ilkivallaltakaan rakennus ei ollut säästynyt.

–Ikkunat oli kivitetty ja seinät töhritty, kertoo Kraataria pyörittävän Wirkkalan perinneseuran puheenjohtaja **Pekka Kivelä**.

Kulttuurihistoriallisesti arvokasta taloa oli yritetty siirtää useampaan otteeseen, mutta suunnitelmat olivat kaatuneet yksi toisensa jälkeen kaavoitusmääräyksiin. Talo oli suojeltu kaavamerkinnällä, eikä sitä noin vain voitu siirtää toisaalle mihin käyttötarkoitukseen tahansa. Talon kohtalo harmitti niin paikkakuntalaisia kuin Wirkkalan sukuakin.

Lopulta viranomaisilta heltyi kuitenkin lupa rakennuksen siirtämiseen, kun talolle löytyi perinnerakennukselle kaavoitettu tontti ja talo luvattiin kunnostaa yleiseen käyttöön.

Wirkkalan perinneseura ryhtyi siirto- ja kunnostusurakkaan Leader-ryhmä Pirityisten myöntämän hankerahojuksen turvin. Talo nostettiin kokonaisuutena lavetille ja kuskattiin lähemmäs Kaustisen keskustaa.

Mittavan rakennusprojektin läpivieminen on vaatinut yhteistyötä lukuisten tahojen kanssa. Rakennus on kun-

nostettu perinteitä kunnioittaen, vanhaa säästäen. Se, mitä rakennuksesta ei omasta takaa löytynyt, hankittiin muista purkukuntoisista taloista tai teetettiin vanhan mallin mukaan. Talo on sisutettu pieteetillä 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun vuosikymmenien tyyliin.

Vaikka talossa riitti työtä ja tekemistä, rakennusprojekti eteni vilkkaasti. Apukäsistä ei ollut pulaa.

–Talkootunteja tehtiin yhteensä liki kolme tuhatta, Kivelä sanoo. Avajaisia päästiin viettämään yhdeksän kuukauden kuluttua talon siirtämisestä, kesäkuussa 2017.

Kraatarimuseo esittelee Wirkkalan suvun taiteellista perintöä. Talossa on kasvanut muun muassa taiteilija Ilmari Wirkkala (1890–1973). Ilmarin isä Juho (1855–1926) ja veli Otto (1895–1966) olivat puolestaan räätäleitä eli kraatareita. Yksi talon huoneista onkin sisustettu kraatarin työhuoneeksi.

–Moni kaustislainen muistaa käyneensä ennen vanhaan tässä talossa kraatarilla ompeluttamassa vaatteitaan, Kivelä kertoo.

Talossa on myös kaksi muuta teemahuonetta: morsiuskamari ja Amerikan kamari. Yläkerrassa on puolestaan vinttikamari, joka vie 1950-luvun tunnelmiin. Vintissä piipun takana asustaa myös talon kummitus, joka nakelee toisinaan kenkiä kiukuspäissään pitkin vinttiä. Pienimpien museovieraiden jännitykseksi kolina kuuluu alas asti.

Kivelä kertoo, että Kraatarista on haluttu tehdä ennen kaikkea elävä museo, jossa väki viihtyy. Talolla onkin ehditty tehdä yhtä sun toista avajaisten jälkeen: pitää juhlia, kokouksia ja konsertteja, sitoa kransseja ja paistaa leipäjuustoa.

Onpa tuvassa vihitty jopa yksi morsiuspari.

Uudistetut galleriatilat saavat *kiitosta*

Taide Vionojan piha-aluetta on kunnostettu viime vuosina. Myös uusia kunnostussuunnitelmia on vireillä.

Julkaistu: 30.1.2025
Teksti ja kuvat: Helena Koivusalo

Idyllinen pihapiiri Ullavan Haapalassa on monelle tuttu. Taiteilija Veikko Vionojan elämäntyötä vaaliva Vionojä-säätiö perustettiin jo 1990-luvulla.

Säätiön perustehtäviä on ylläpitää Taide Vionojan aluetta, joka on vuosikymmenten mittaan tullut tutuksi kymmenille tuhansille matkailijoille ja taiteen ystäville. Kesäaikaan kahvilana palveleva Korpelan tupa Haapalantien varrella on taiteilijan entinen kesäkot. Pihapiirissä sijaitseva näyttelyrakennus puolestaan on säätiön toimesta rakennettu Vionojan lapsuuskodin mallin mukaiseksi.

Perinteikkään piha-alueen tekniikkaa ja rakennuksia kunnostettiin Leader Pirityisten tuella vuonna 2018.

– Uusittiin pihan valaistusta ja sähköistystä, kunnostettiin aittaa ja saneerattiin sen alakerta yhdeksi näyttelytilaksi, luettelee säätiön asiamiehenä kahdeksan vuoden ajan toiminut **Esko Keski-Vähälä**.

Samassa hankkeessa kunnostettiin myös Korpelan tuvan koristeellinen ulko-ovi ja rakennettiin aitaus kesälampaille – niitä on ollut pihapiirissä nyt kuutena kesänä. Pääpaino Taide Vionojan tapahtumissa on kesäkaudella, kun taidenäyttelyt ovat avoinna ja kahvio palvelee vieraita Korpelan tuvassa. Kesänäyttelyissä on esillä vaihtelevasti sekä Veikko Vionojan että vierailevien taiteilijoiden töitä.

– Taiteilijoita on aina saatu hyvin mukaan, mutta erityinen piristys tilanteeseen oli näyttelytilojen muutostyöt vuonna 2022, Keski-Vähälä kiittää.

Pirityisten rahoittamassa hankkeessa remontoitiin näyttelyrakennuksen sisätiloja; maalattiin sisäseinät ja -katot sekä uusittiin näyttelytilojen valaistus.

– Uudet valaisimet ovat liikuteltavia ja säädettäviä. Aiemmin tiloissa oli loisteputkivalot, Keski-Vähälä taustoitaa. Nykypäivän vaatimuksia vastaavat valaisimet kuluttavat vähemmän energiaa ja ovat samalla myös maalauksille ystävällisemmät.

– Värilämpötila on sellainen, että ei syö maalausta, Keski-Vähälä tarkentaa.

Muutostöistä saatu palaute on ollut erittäin hyvää.

– Tästä on muodostunut taiteilijoiden keskuudessa kiinnostava ja arvostettu paikka näyttelyiden järjestämiseen.

Vionojä-säätiön asiamiehenä Esko Keski-Vähälä vastaa monimuotoisista tehtävistä: miehen vastuulla ovat kiinteistötyöt, näyttelyiden suunnittelu ja säätiön kirjalliset työt sekä taloudenpito.

– Se on Leader-rahoituksen osalta hirveän hieno asia, että talkootyötä arvostetaan niin paljon, että sillä voi kattaa osan hankkeen omarahoitusosuudesta. Meillä

Keski-Pohjanmaalla on totuttu tekemään talkoita, ja pienenä toimijana näin mittavia kehittämistoimia on vaikeaa toteuttaa isolla rahalla, Keski-Vähälä toteaa.

Kesäisin Vionojä-säätiö on pyrkinyt työllistämään ullaalaisnuoria.

– Kaupungin tuella on saatu kahdeksi kuukaudeksi kesätyöntekijä näyttelyihin, sen lisäksi on pystytty työllistämään nuoria esimerkiksi nurmikon leikkuuseen ja lampaiden hoitoon. Se on hienoa, koska Ullavassa ei liiaksi ole tarjolla nuorten työpaikkoja.

Kesällä 2025 Taide Vionojan näyttelyyn saapuvat kuvanveistäjä Kaija Kontulainen Kälviältä, kuvataiteilija Mika Seppälä Toholammilta ja kuvataiteilija Jarmo Kukkonen Hämeenkoskelta.

– Tietysti myös Veikko Vionojan teoksia on nähtävillä. Nämä edellä mainitut ovat varmistaneet tulonsa, ja lisäksi tekijöitä voi vielä tulla. Myös kahvila ja käsityömyymälä ovat kesällä auki ja tietysti lampaat hoitavat puistikkoo, Keski-Vähälä kertoo.

Asiamiehen näkemys on, että Veikko Vionojä taiteilijana tunnetaan yhä hyvin: etenkin Keski-Pohjanmaalla, mutta myös koko maassa. Taide Vionojalla vierailee vuosittain noin 700–1000 kävijää.

– Nuorison tietoisuutta Vionojan taiteesta voisi vielä parantaa, Keski-Vähälä pohtii.

Taidegallerian ilmettä ja valaistusta uusittiin vuonna 2022

Virkisty Virkku- kohteissa!

Julkaistu 30.6.2021

Teksti: Anu Kauppila, Helena Koivusalo

Pirityisten Virkku-teemahankkeessa alueen yhdistykset toteuttivat uusia ja kunnostivat olemassa olevia virkistyspaikkoja. Pienilläkin investoinneilla voidaan lisätä maaseudun veto-voimaa sekä asuinpaikkana että matkailualueena. Näe, koe ja virkisty!

Matin portaati, Kaustinen, kirkonkylä

Kaustisen urheilukentän laidalla sijaitsevat 62 metriä pitkät kuntoportaati, joissa on 103 askelmaa ja 3 le-vähdystasannetta. Nousua portailla on 14 metriä. Kun-toportaati täydentävät urheilukentän ulkoilualueita, ja sopivat niin kuntoliikkujiille kuin maisemien ihailijoille-kin. Hankkeen toteutti Kaustisen Pohjan-Veikot.

Osoite: Urheilutie 10, 69600 Kaustinen

Valkiakallion laavu, Veteli, Patana

Komea Valkiakallio on Vetelin korkein kohta, ja sen päältä avautuu upeat näkymät alas metsämaastoon ja Patanan tekojärvelle. Patanan nuorisoseura ja kyläyh-distys rakensivat Valkiakalliolle johtavat pitkospuut ja portaati helpottamaan kulkua kalliolle.

Ajo-ohje: Aja Hirsikalliontien päähän, ja jatka kävel-len tietä pitkin oikealle noin 150 m. Käänny sen jälkeen vasemmalle metsäpolulle, ja kävele kunnes saavut pie-nen metsämökin pihaan. Tästä näkyy pitkospuut, joita pitkin pääset laavulle johtaville portaalle. Laavu sijait-see kallion päällä.

Pulkkinen grillikota, Veteli, Pulkkinen

Pulkkinen grillikota sijaitsee Pulkkinen-Haukilahden nuorisoseurantalons pihassa. Grillikodalle on esteetön pääsy, ja sen on kaikkien vapaasti käytettävissä. Hank-keen toteutti Vetelin Pulkkinen Nuorisoseura ry.

Osoite: Haukilahdentie 144, 69830 Pulkkinen

Sylyvin laavu, Halsua, Meriläinen

Sylyvin laavu ja wc on rakennettu liikuntaesteiset huomioiden. Alueella on loistavat retkeily- ja liikunta-mahdollisuudet, mm. frisbeegolfrata, valaistut lenkkei-ly- ja hiihtoladut, luontoreitti ja mäenlaskupaikka sekä airsoft-pelikenttä. Laavun tarkoituksena on edistää kaikenikäisten ulkoilua ja liikunnallista elämäntapaa. Hankkeen toteutti Perhonjokilaakson retkeilijät ry yh-teistyössä halsualaisten yhdistysten kanssa.

Osoite: Köyhäjoentie 233, 69510 Halsua

Konttikoskientien grillikota, Lestijärvi, Yli-Lesti

Saarisen alueen hirviseuran rakentama grillikota on retkeilijöiden ja alueen asukkaiden vapaassa käytös-sä. Konttikoskientien kautta on kulku Lehtosenjärvelle, joka on suosittu kalastusjärvi.

Ajo-ohje: Käänny Yli-Lestiltä Konttikoskentielle, jatka noin 5 kilometriä, ja grillikota on vasemmalla puolella tietä lyhyen metsäpolun päässä.

Matin poloku, Kaustinen, Salonkylä

Matin poloku alkaa Salonkylän nuorisoseurantalons ta-kapihalla, lähde Piilolantietä pitkin Isojärven suuntaan. Opasteita seuraamalla voit kiertää koko 11,5 kilomet-rin polun, tai valita lyhkäisemmän lenkin. Polun var-relta löytyy myös nuotiopaikkoja. Virkku-hankkeessa parannettiin polun reittimerkintöjä, kunnostettiin luon-topolun laavut sekä tulipaikat ja rakennettiin ekokäy-mälä Isojärven rantaan. Hankkeen toteutti Salonkylän Nuorisoseura ry.

Osoite: Salonkyläntie 457, 69600 Kaustinen

Rahkosen kuntoportaati, Ullava, Ylikylä

Rahkosen kuntoportaati sijaitsevat Ylikylän nuoriso-seurantalons pihapiirissä. Samalla rakennettiin myös kotalaavu ja ulkoliikuntapaikka yleiseen käyttöön. Nuorisoseurantalons takana on myös 18-väyläinen fris-beegolfrata. Kuntoportaati toteutti Ullavan Ylikylän Nu-orisoseura ry.

Osoite: Rahkosentie 226, 68390 Rahkonen

Karhunpiilo, Lestijärvi, Yli-Lesti

Karhunpiilo on Lehtosenjärven rannalla sijaitseva hir-sirakennus, joka soveltuu tukikohdaksi esimerkiksi kalastus- vaellus- tai metsästysreissulle. Virkku-hank-keessa Yli-Lesti-Seura r.y. paransi kohteen opasteita. Tavoitteena oli helpottaa kohteeseen saapumista sekä sekä parantaa lähialueen luontoreittien löydettävyyttä. Matkaa Lestijärven keskustasta Karhunpiiloon on noin 25 kilometriä.

Ajo-opasteet alkavat Konttikoskentieltä. Autolla pääsee mökin pihaan.

Weaving RoadShow teki käsityöyrittäjyyttä tutuksi maaseudun nuorille

Julkaistu: 1.3.2022

Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III -tiedonvälityshanke

Kuva: Pixabay

Weaving RoadShow -hankkeessa vietiin taitoa ja tietoa kudonnasta ja käsityöyrittäjyydestä kouluille yhdessä Keski-Pohjanmaan yrittäjien, Etelä-Pohjanmaan yrittäjien, Taito Etelä-Pohjanmaan ja alan yrittäjien kanssa.

Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla on toteutettu koulujen kanssa RoadShow -päiviä. RoadShow-päivät on suunniteltu yhdessä mukaan lähteneiden koulujen kanssa. Niissä on kerrottu yläkouluikäisille oppilaille käsityöyrittäjyydestä, ja halukkaat nuoret ovat saaneet kokeilla kudontaa kangaspuilla, sylipuilla ja kudontakehyksillä. Vierailupäivien tavoitteena on tehdä yrittämisen kynnyks matalaksi ja kertoa nuorille kankaankudonnan yrittäjyydestä ja käsityöyrittäjyydestä.

Taito Keski-Pohjanmaan toiminnanjohtaja **Tuula Puoskari** kertoo, että Weaving RoadShown työpajat kouluilla ja harrasteryhmissä onnistuivat hyvin.

– Vastaanotto oli avointa ja innokasta. Ryhmissä tutustuttiin kankaankudonnan eri tekniikoihin ja käsityöyrittäjyyteen, hän kertoo.

Kaustisen kansantaiteenkeskuksessa järjestettiin Weaving RoadShow -päivä, Johon osallistui alueen kulttuuritoimijoita, opettajia, käsityöyrittäjiä, Keski- ja Etelä-Pohjanmaan Lasten kulttuurikeskukset sekä yläkoulun oppilaita ja opettajia. Päivän aikana nähtiin mm. Yläkoululaisten kehyskudontanäytös, hankkeessa mukana olevien yrittäjien esittely, asiantuntijapuheenvuoroja käsityöyrittäjyydestä sekä erilaisten kudontatekniikoiden esittelyä.

– Seminaarin juonsi Ylen Puikko ja Koukku -ohjelmasta tuttu toimittaja Jenny Lehtinen, Puoskari kertoo.

Koululaiset pääsivät myös kuulemaan käsityöyrittäjien omia kokemuksia yrittäjyydestä vierailupäivänä, ja hankkeen yritysvierailussa alan yrityksissä. Hankkeessa tuotettiin myös yrittäjäesittelyvideo, jossa mukana olivat IHKA Clothingin, Atelieeri Lehtiniemen, G-Moodin ja Sarvijoen Kehräämön yrittäjät.

Koronatilanteen takia monet tapahtumat siirtyivät nettiin, ja myös Weaving RoadShow -seminaari vuoden 2021 lopussa järjestettiin virtuaalisesti. Virtuaaliseminaariin osallistui 271 henkilöä. Puoskari kertoo, että hankkeeseen liittyvät tavoitteet saavutettiin hyvin koronapandemiasta huolimatta.

– Se haastoi meitä etsimään uusia toimien toteuttamisen muotoja. Hankkeen tulokset kannustavat tämän tapaisten palvelujen laajentamiseen ja laadun kehittämiseen. Hankkeeseen osallistui hankkeen aikana 1237 lasta ja nuorta.

Hankkeessa järjestetyistä työpajoista on tuotettu työpajavideot ja ohjeet, joissa esitellään kouluvierailuilla toteutettujen käsityöpajojen eri tekniikat, tarvikkeet ja työvaiheet. Videoita voi hyödyntää edelleen, ja kokeilla jotain itselle ihan uutta tekniikkaa. – Hankkeen aikana tuotetut kudonnan eri tekniikoiden videot kouluille ja harrasteryhmille koettiin erittäin tervetulleiksi. Myös tästä kudonnan laajaan opetukseen liittyvästä opetusvideosta saimme hyvää palautetta, Puoskari iloitsee.

Tutustu materiaaleihin

<https://www.taito.fi/keskipohjanmaa/ajankohtaista/hankkeet/weaving-roadshow/>

Hanketta rahoittivat Leader Pirityiset ja Leader Aisapari. Kaikki hankkeen virtuaaliset aineistot ovat saatavilla Taito Keski-Pohjanmaan verkkosivuilla.

WISSA2020

purjehdittiin Lestijärvellä

Julkaistu: 15.2.2020

Teksti: Anu Kauppila, Lyhde III -tiedonvälityshanke

Talvipurjehduksen kansainvälinen WISSA 2020 -kilpailu kisattiin yllättäen Lestijärvellä. 40. WISSA-maailmanmestaruuskilpailu oli alun perin tarkoitus järjestää Viron Pärnussa, mutta jään puutteen vuoksi tapahtumalle oli etsittävä varapaikka pikavauhtia.

Kilpailuorganisaatio ja Viron purjehdusliitto kävivät testaamassa muutaman talvipurjehdukseen soveltuvan kohteen, ja totesi Keski-Pohjanmaalla sijaitsevan Lestijärven parhaaksi vaihtoehdoksi. Siellä katsottiin olevan tällä hetkellä talvipurjehdukseen Euroopan parhaat olosuhteet, eli riittävän suuri ja yhtenäinen jääalue. Pienellä Lestijärven kunnalla oli alle kaksi viikkoa aikaa järjestää kansainvälisen kilpailun vaatimat puitteet Parannan rantaan ja jäälle.

Noin 700 asukkaan Lestijärvellä ei jääty toimeettomiksi, vaan tartuttiin haasteeseen nopeasti. Tapahtuman tuomaa kansainvälistä näkyvyyttä, ja MM-kisojen virkistävää vaikutusta Lestijärvelle ja koko Keski-Pohjanmaalle ei haluttu jättää käyttämättä. Varsinaiset kilpailujärjestelyt olivat WISSA 2020 -organisaation vastuulla. Muun muassa kilpailijoiden majoitus, ruokahuolto, oheistapahtumat ja -järjestelyt, tiedottaminen sekä koko valtavan kilpailualueen puhdistaminen jäältä jäi järjestäjäkunta Lestijärven sekä Kaustisen seutukunnan, lähialueen yhdistysten, yrittäjien ja vapaaehtoisten talkoolaisten tehtäväksi. Tehtävää ja mietittävää oli paljon erityisesti siksi, että Lestijärvelle saapui yli 100 talvipurjehduskilpailijaa 16 eri maasta, eikä kunnassa ollut aiempaa kokemusta kansainvälisten tapahtumien järjestämisestä.

Järjestelyt etenivät vauhdikkaasti, ja reilun viikon kuluessa Lestijärvellä oltiin jo valmiita vastaanottamaan ensimmäiset MM-kisajään testaajat.

Tapahtumapaikkana toimii Parannan ranta, jonka kunnostamista Leader Pirityiset on rahoittanut jo kahden otteeseen. Viimeksi kesällä 2019 Parannan rannassa uudistettiin muun muassa liikunta- ja leikkivälineitä, sekä rakennettiin tässäkin tapahtumassa MM-kisayleisölle avoinna ollut infopiste. Kukapa olisi arvannut, että jo seuraavana talvena hankekohteessa järjestetään kansainväliset talviurheilukilpailut!

Varsinaiset talvipurjehduskilpailut käytiin 10.–15. helmikuuta 2020. WISSA2020 -kilpailussa surffattiin kolmen-

laisilla välineillä: purjekelkalla, siivellä ja leijalla. Niillä ajettiin rata-, slalom- ja freestylekisoja. Jääsurffaus on värikäs ja näyttävä laji, jota yleisönkin on mielenkiintoista seurata. Pidempää rataa vaativat kilpailut käytiin kauempana järvenselällä kahdella kilpailualueella. Vauhdikkaat ja yleisöystävälliset slalom- ja freestyle-luokat sijoituivat lähemmäs Parannan rantaan. Kilpailupaikkaa kiiteltiin erityisesti siitä, että laajalla järvellä oli mahdollista järjestää yhtä aikaa useampia kilpailuluokkia.

Slalom- ja Freestyle -luokkia oli mahdollista seurata Parannan rannasta. Kauempana jäisellä järvenselällä kisatavia luokkia nähdäkseen oli paras ottaa alleen mönkijä, sukset tai vaikka perinteinen potkukelkka. MM-kisat keräsivät Lestijärvellä päivittäin runsaasti kiinnostuneita katsojia. Parannan rannassa yleisöä ja kilpailijoita palveli muun muassa kotakahvila, lahjatavarapuoti, sekä keittoa ja paistettuja muikkuja tarjoava lounaskahvila.

Osa kilpailijoista oli tullut Suomeen lentäen, mutta monet olivat ajaneet kisapaikka Lestijärvelle pitkiäkin matkoja omilla autoilla kisavälineet peräkärryissään. Lestijärven kylänraitti näyttikin viikon verran melkoisesti tavallista kansainvälisemmältä.

MM-kisaviikolla riitti monia mielenkiintoisia tarinoita kuultavaksi. Yksi niistä oli 58-vuotiaan ranskalaisen Jacques Sottyn osallistuminen WISSA 2020 -kilpailuihin 32 vuoden tauon jälkeen.

80-luvulla MM-kultaa talvisurffauksessa voittanut parisiilaismies saapui Lestijärvelle saadakseen pitkästä aikaa kokea talvisurffauksen taian, ja nähdäkseen ystäviään vuosien ja vuosikymmenten takaa. Sotty oli vaikuttunut pienen suomalaiskunnan ystävällisyydestä, ja kyvystä järjestää kansainväliset kilpailut näin nopealla aikataululla. Valokuvausta harrastava Sotty kertoi myös nauttivansa suomalaisen luonnon rauhasta ja ainutlaatuisesta kauneudesta.

Toivon mukaan Sotty ja mahdollisimman moni muukin talvisurffari palaa kisojen jälkeen keskipohjalaisiin maiseimiin. Joka tapauksessa Lestijärvellä ainakin otettiin jäätä ja tuulesta kaikki irti!

Talvipurjehduskilpailuihin Lestijärvelle saapui kilpailijoita 16 eri maasta. Kuva: Krista Järvelä.

Tarinat vetävät matkailijoita

Julkaistu 2018, Lyhde II -tiedotushanke. Teksti: Maija Ahonen

Menneisyyden jättämiä jälkiä on kaikkialla, jos vain osaa pitää silmänsä ja korvansa auki. Tämä tiedetään Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa, joka on kerännyt yli 800 paikkakertomusta historiallisen Keski-Pohjanmaan alueelta. Paikkakertomukset löytyvät Genius Loci -internetsivustolta.

”Genius loci” on latinaa ja tarkoittaa ”paikan henkeä”. Paikan henki rakentuu paikallisesta historiasta ja kulttuuriperinnöstä: faktatiedoista, legendoista, tarinoista ja seipiteistä, jotka syntyvät, elävät ja muuntuvat sukupolvelta toiselle.

Genius Loci -sivusto palvelee paikallisen väen lisäksi matkailijoita, sillä sen sisältämät paikkakertomukset sijaintitietoineen houkuttelevat tutustumaan elämyksellisiin retkikohteisiin myös paikan päällä.

Kulttuuriperintömatkailu on maailmanlaajuinen trendi, jonka uskotaan vain kasvavan.

– Tarinat kiehtovat ihmistä, toteaa tutkija **Kari Ilmonen** yliopistokeskus Chydeniuksessa.

Genius Loci -sivusto julkaistiin vuonna 2014

– Neljän vuoden aikana sivustolla on ollut 20 000 erillistä kävijää. Osa hauista on tullut jopa ulkomailta saakka, Ilmonen kertoo.

Nyt sivusto on saanut jatkoa eri teemojen ympärille rakennetuista kulttuuriperintöreiteistä. Toukokuussa 2018 valmistui ensimmäiset viisi reittiä: Pohjanlahden rantatien reitti, pappilareitti, hylkyreitti, Eskolan metsärata ja Wirkkalan taiteilijapolku.

Kunkin reitin kartta ja opastus löytyvät Genius Locista. Sivusto toimii myös mobiilissa, joten kohteisiin liittyviä tekstejä, valokuvia, videoita, haastatteluja ja musiikkia on helppo katsoa myös kohteissa paikan päällä. Reittikuvauksista on tehty kieliversiot suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Kari Ilmonen kertoo, että reittien on tarkoituksena luoda paikallista kulttuuriperintöä hyödyntäviä matkailukonsepteja maaseudulla toimivien yhdistysten, yhteisöjen ja yritysten käyttöön.

– Kohteita ja niihin liittyviä palveluita on helpompi markkinoida, kun ne on teemoitettu kokonaisuuksiksi.

Reitit on suunniteltu yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

– Ylhäältä päin näitä ei voi sanella. Paikalliset ihmiset ovat omien kulttuuriperintökohteidensa parhaimpia asiantuntijoita, Ilmonen toteaa.

Esimerkiksi Wirkkalan taiteilijapolku on ideoitu yhdessä Wirkkalan perinneseuran puheenjohtaja Pekka Kivelän kanssa. Taiteilijapolun lähtöpiste sijaitsee Kaustisella taiteilija Ilmari Wirkkalan kotitalossa Kraatarimuseolla. Kraatarilta matka jatkuu Kansantaiteenkeskukseen, jossa on esillä Ilmari Wirkkalan 18-vuotiaana maalaama kolmiosainen seinämaalaus.

Kaustiselta matka jatkuu Veteliin Ilmari Wirkkalan suunnittelema kotiseutumuseolle. Vetelin kirkkomaalla on puolestaan Ilmarin ja tämän pojan Tapion suunnittelemat sankarimonumentit. Kirkon läheisyydessä seisoo myös Tapio Wirkkalan valmistama Raivaaja-patsas, joka katsoo avaralle viljelysaukiolle jokilaakson perinnemaisemassa.

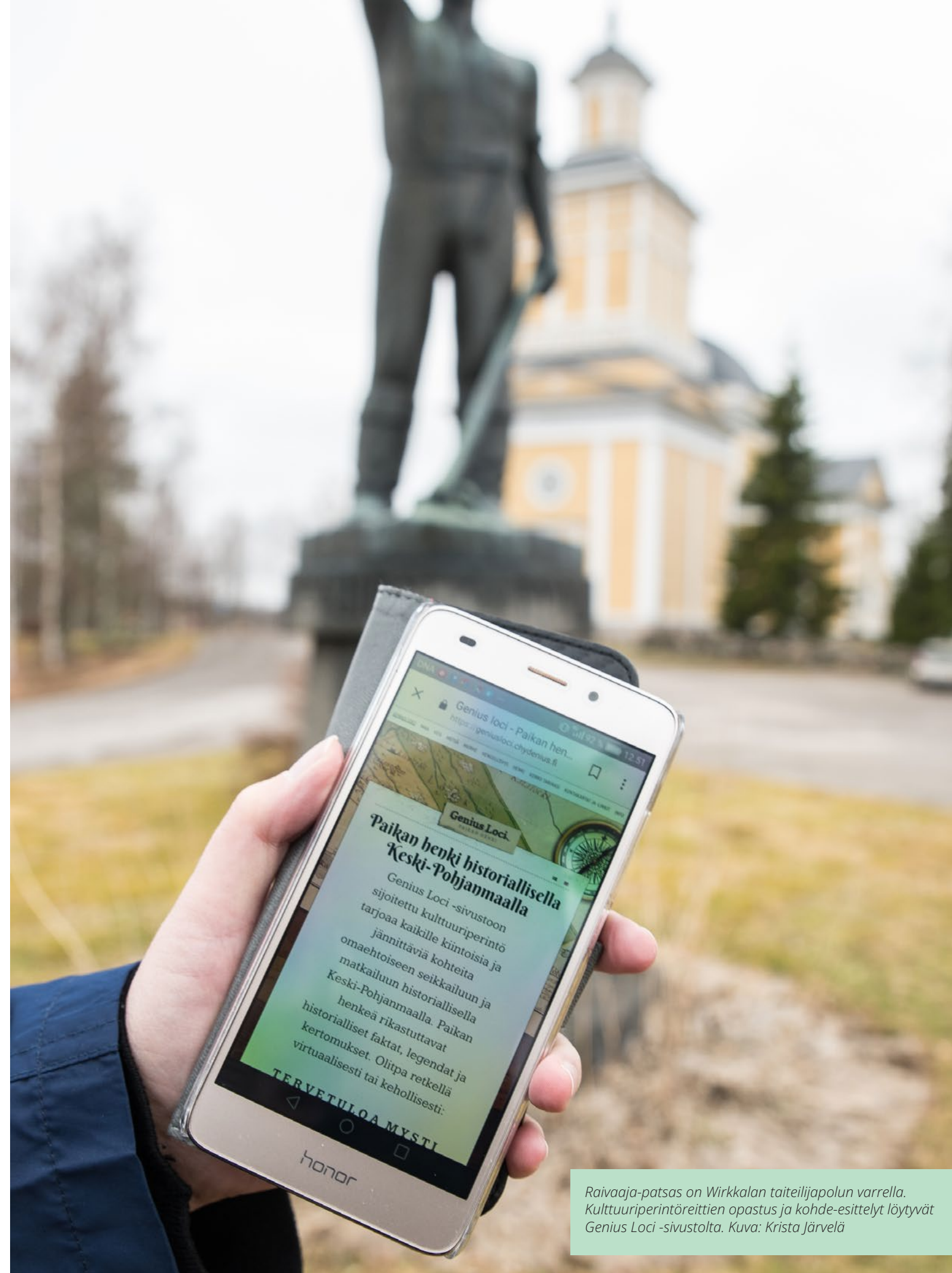
Vetelin jälkeen vuorossa on Perho, jonka kirkossa on Ilmari Wirkkalan alttarimaalaus Erämaan Kristus. Perhosta palataan takaisin Kaustiselle, jonka kirkkomaalla on Ilmarin suunnittelema Kuorikosken kirkonrakentajien muistomerkki. Seurakuntatalon edessä Kreetan puistossa on puolestaan Ilmarin suunnittelema ja hänen poikansa Tauno Wirkkalan muotoilema Kreetta Haapasalon patsas.

Genius Loci -sivuston rakentamista ja kulttuuriperintöreittien kokoamista on rahoittanut Pohjanmaan ELY-keskus maaseutuohjelmasta.

Lisätietoa

<https://geniusloci.chydenius.fi/index.php?lang=fi>

Raivaaja-patsas on Wirkkalan taiteilijapolun varrella. Kulttuuriperintöreittien opastus ja kohde-esittelyt löytyvät Genius Loci -sivustolta. Kuva: Krista Järvelä

Juurevat kylät -ohjelmakausi 2014–2020 & Siirtymäkausi 2020–2022 numeroina

85 yleishyödyllistä hanketta

Esimerkkejä tuloksista

20
Leader-alueiden
välistä
hanketta

55
Yritystukea

7
Pirityisten omaa
hanketta

3
Teema-
hanketta

34 yhdistysten pienhankintaa
10 opintomatkaa
8 luontokohdetta

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maaseudun kehittäminen jatkuu Juurista voimaa -ohjelmakaudella!